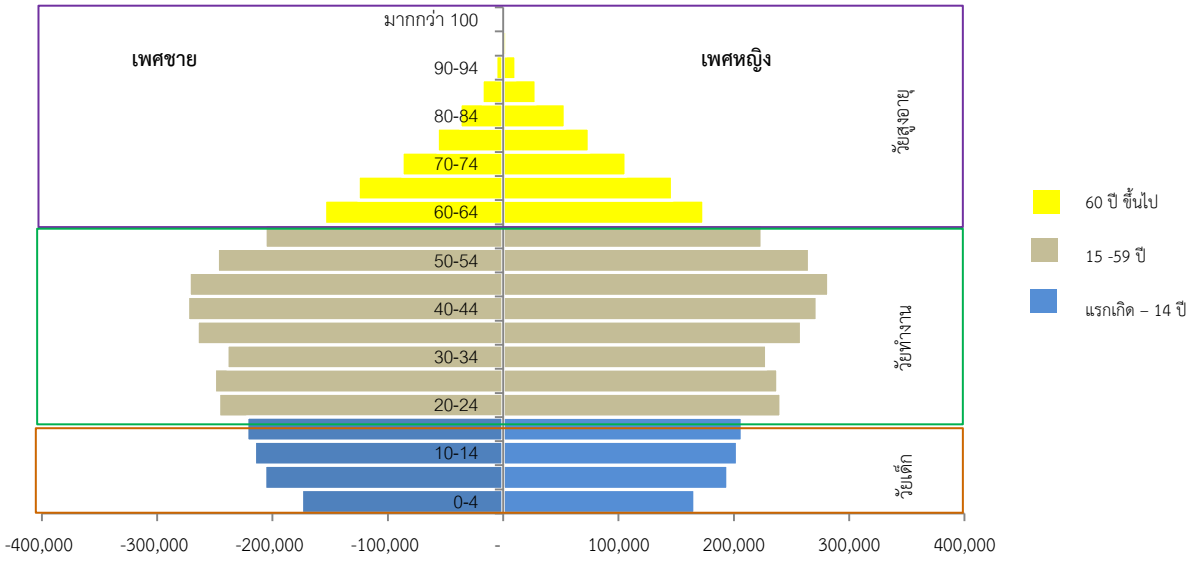
1.3 ด้านสังคมและความมั่นคง

1.3.1 ด้านสังคม

(1) โครงสร้างประชากร

ในปี พ.ศ. 2561 กลุ่มจังหวัดมีจำนวนประชากรรวม 6,767,667 คน โดยส่วนใหญ่เป็นประชากรวัยแรงงาน โดยเป็นผู้มีอายุระหว่าง 20 – 29 ปี และช่วงอายุระหว่าง 35 – 54 ปี การเกิดน้อยลง ในขณะที่ประชากรผู้สูงอายุมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนทำให้กลุ่มจังหวัดเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ปรากฏตามกราฟที่ 26 ข้างท้ายนี้

กราฟที่ 26 : โครงสร้างอายุประชากร พ.ศ. 2561

ผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังคนเดียว ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ระหว่างปี พ.ศ. 2556 – 2561 เพิ่มขึ้น ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาวะทางเศรษฐกิจ และการที่คนออกไปทำงานนอกพื้นที่ที่อยู่อาศัย จึงทำให้ผู้สูงอายุอยู่ตัวคนเดียว ในปี พ.ศ. 2560 มีผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังคนเดียวสูงขึ้น เป็นร้อยละ 8.6 สูงกว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือและค่ากลาง ต่อมาปี พ.ศ. 2561 ลดลง โดยลดลงจากจังหวัดชัยภูมิ บุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ ปรากฏตามตารางที่ 77 ข้างท้ายนี้

ตารางที่ 77 : ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังคนเดียว (%)

จังหวัด	ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังคนเดียว(%)					
	2556	2557	2558	2559	2560	2561
นครราชสีมา	4.6	5.1	3.6	5.5	6.4	6.6
ชัยภูมิ	5.6	4.3	6.1	8.4	9.5	8.1
บุรีรัมย์	5.6	8.8	4.3	8.8	10.1	9.6
สุรินทร์	2.2	4.7	5.9	7.2	9.6	7.1
กลุ่มจังหวัด	**4.5**	**5.7**	**5.0**	**7.5**	8.9	7.9

จังหวัด	ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังคนเดียว(%)					
	2556	2557	2558	2559	2560	2561
ภาคอีสาน	5.1	5.3	5.6	6.1	7.2	6.9
ประเทศ	5.3	5.4	6.0	6.3	7.0	6.5

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ประมวลผลโดย สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช. ปี 2560 -2561 จาก http://social.nesdb.go.th จากสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

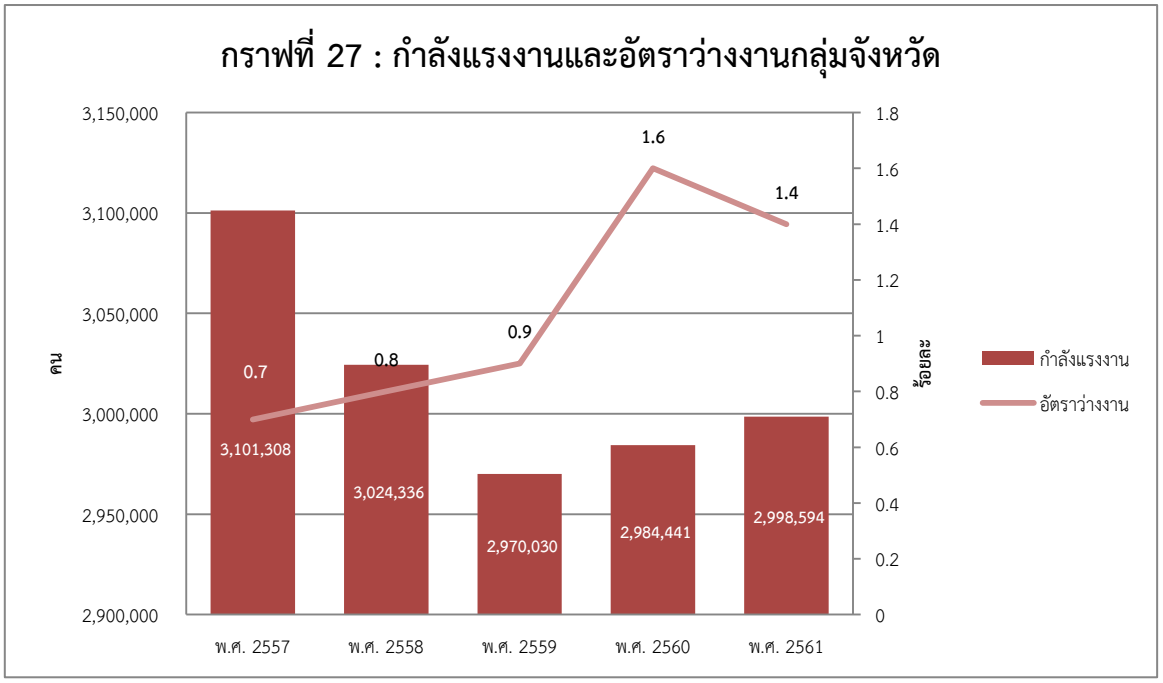
(2) การทำงาน

กำลังแรงงานของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ระหว่างปี พ.ศ. 2557 – 2561 มีจำนวนลดลง แม้ว่าสถานการณ์จะเริ่มดีขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 ซึ่งมีแนวโน้มว่ากำลังแรงงานจะเพิ่มมากขึ้น และจำนวนคนว่างงานน้อยลง แต่มีผู้ที่รอฤดูกาลมากขึ้น นั้นหมายถึงเป็นช่วงที่ขาดแคลนรายได้ และอัตราการว่างงานยังสูงกว่าค่ากลางของประเทศอยู่ ปรากฏตามตารางที่ 78 และกราฟที่ 27 ข้างท้ายนี้

ตารางที่ 78 : แสดงสถานภาพแรงงาน และอัตราการว่างงาน

สถานภาพแรงงาน	สถานภาพแรงงาน (คน)				
	พ.ศ. 2557	พ.ศ. 2558	พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561
ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป	**4,587,018**	**4,608,368**	**4,627,695**	**4,644,963**	**4,658,737**
ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน	**3,101,308**	**3,024,336**	**2,970,030**	**2,984,441**	**2,998,594**
- ผู้มีงานทำ	3,047,204	2,970,491	2,911,135	2,898,413	2,915,603
- ผู้ว่างงาน	29,531	31,423	33,872	49,125	41,182
- ผู้ที่รอฤดูกาล	24,574	22,422	25,023	41,120	41,809
ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	**1,485,709**	**1,584,033**	**1,657,664**	**1,662,930**	**1,660,142**
อัตราการว่างงานกลุ่มจังหวัด (ร้อยละ)	0.7	0.8	0.9	1.6	1.4
อัตราการว่างงานภาคอีสาน (ร้อยละ)	0.7	0.8	0.8	0.9	0.9
อัตราการว่างงานประเทศ (ร้อยละ)	0.7	0.8	0.9	1.0	1.1

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

จากการสำรวจการทำงานของผู้สูงอายุในประเทศไทย พบว่า ระหว่างปี พ.ศ. 2559 – 2561 มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีจำนวนมากที่สุดในประเทศ ในปี พ.ศ. 2561 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 36.39 ของผู้สูงอายุที่ทำงานในประเทศ และเป็นชายมากกว่าหญิง ซึ่งอาจสะท้อนถึงก็การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรที่มีแนวโน้มของผู้สูงอายุมากขึ้น ประกอบกับผู้สูงอายุที่เกษียณอายุแล้ว ไม่มีเงินออมมากพอ ขาดรายได้ในการเลี้ยงชีพ ขาดความมั่นคงทางการเงิน ปัญหาความเจ็บป่วยและค่ารักษาพยาบาล อีกทั้งผู้สูงวัยยังมีประสบการณ์ ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญ ที่หลายองค์กรยังต้องการรักษาไว้ จึงมีผู้สูงวัยที่ทำงานเป็นจำนวนมากขึ้น ปรากฏตามตารางที่ 79 ข้างท้ายนี้

ตารางที่ 79 : จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุที่ทำงาน จำแนกตามเพศ และภาค พ.ศ. 2559 – 2561

ภาค	2559			2560			2561		
	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
	หน่วย : คน								
ทั่วราชอาณาจักร	4,016,984	2,336,719	1,680,265	4,063,076	2,365,606	1,697,470	4,361,331	2,547,354	1,813,977
กรุงเทพมหานคร	215,661	132,919	82,742	250,321	139,165	111,156	261,567	148,552	113,015
ภาคกลาง	951,250	518,526	432,724	908,232	516,632	391,600	959,446	547,161	412,285
ภาคเหนือ	929,674	547,033	382,641	920,019	543,530	376,489	998,942	585,467	413,475
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1,391,510	839,308	552,202	1,453,784	864,095	589,689	1,586,943	939,996	646,947
ภาคใต้	528,889	298,933	229,956	530,720	302,184	228,536	554,433	326,178	228,255
ทั่วราชอาณาจักร	100.00	58.17	41.83	100.00	58.22	41.78	100.00	58.41	41.59
กรุงเทพมหานคร	5.37	3.31	2.06	6.16	3.43	2.74	6.00	3.41	2.59
ภาคกลาง	23.68	12.91	10.77	22.35	12.72	9.64	22.00	12.55	9.45
ภาคเหนือ	23.14	13.62	9.53	22.64	13.38	9.27	22.90	13.42	9.48
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	34.64	20.89	13.75	35.78	21.27	14.51	36.39	21.55	14.83
ภาคใต้	13.17	7.44	5.72	13.06	7.44	5.62	12.71	7.48	5.23

ที่มา : การสำรวจการทำงานของผู้สูงอายุในประเทศไทย สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

(3) การศึกษา

จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไป ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ระหว่างปี พ.ศ. 2556 – 2561 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ในปี พ.ศ. 2560 อยู่ที่ 7.43 ปี แต่ยังต่ำกว่าค่าของภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งอยู่ที่ 7.65 ปี และระดับประเทศอยู่ที่ 8.63 ปี โดยเฉพาะจังหวัดบุรีรัมย์ที่การศึกษาเฉลี่ยน้อยที่สุดในกลุ่มจังหวัด ปรากฏตามตารางที่ 80 ข้างท้ายนี้

ตารางที่ 80 : จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไป

จังหวัด	จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไป (ปี)					
	2556	2557	2558	2559	2560	2561
นครราชสีมา	7.90	8.10	7.62	7.78	7.88	7.79
ชัยภูมิ	7.20	7.70	7.47	7.46	7.32	7.29
บุรีรัมย์	7.10	7.10	7.22	7.20	7.34	7.24
สุรินทร์	7.60	7.90	7.00	7.12	7.22	7.38
กลุ่มจังหวัด	7.45	7.70	7.33	7.39	7.44	7.43
ภาคอีสาน	7.50	7.60	7.40	7.50	7.52	7.65
ประเทศ	8.00	8.10	8.51	8.55	8.61	8.63

ที่มา : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ และระบบฐานข้อมูลกระทรวงมหาดไทย http://benchmark.moi.go.th และ ปี 2561 จาก http://social.nesdb.go.th จากสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

คะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-Net ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ระหว่างปี พ.ศ. 2555 – 2560 พบว่า มีแนวโน้มลดลง ซึ่งลดลงตามระดับภาคและระดับประเทศ จนปี พ.ศ. 2561 คะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-Net ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 32.32 สูงกว่าค่าเฉลี่ยของระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปรากฏตามตารางที่ 81 ข้างท้ายนี้

ตารางที่ 81 : คะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-Net ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (%)

จังหวัด	คะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-Net ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (%)						
	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
นครราชสีมา	35.50	36.10	36.30	33.50	33.00	31.31	32.91
ชัยภูมิ	33.50	34.70	34.50	31.30	31.50	29.24	31.07
บุรีรัมย์	34.40	35.30	35.30	32.90	32.20	30.43	32.13
สุรินทร์	34.80	35.80	36.00	33.00	32.90	31.29	33.18
กลุ่มจังหวัด	**34.55**	**35.48**	**35.53**	**32.68**	**32.40**	**30.57**	**32.32**
ภาคอีสาน	34.40	35.20	35.30	32.30	32.00	30.25	32.09

จังหวัด	คะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-Net ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (%)						
	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
ประเทศ	36.70	37.40	37.60	34.80	34.50	32.22	35.02

ที่มา : สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ประมวลผลโดย สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช. ปีการศึกษา 2555 - 2557 คะแนนเฉลี่ย 8 วิชา ปีการศึกษา 2558 - 2556 คะแนนเฉลี่ย 5 วิชา และระบบฐานข้อมูลกระทรวงมหาดไทย http://benchmark.moi.go.th และ ปี 2561 จาก http://social.nesdb.go.th จากสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

คะแนนเฉลี่ยสติปัญญา (IQ) เด็กนักเรียน ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 โดยเปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ. 2554 และปี พ.ศ. 2559 คะแนน IQ เพิ่มขึ้น โดยจังหวัดบุรีรัมย์มี IQ มากที่สุด และมีค่ามากกว่าค่ากลางของประเทศ แต่เมื่อดูลำดับแล้วพบว่ากลุ่มจังหวัดเป็นลำดับท้ายๆ ของทั้งประเทศ อยู่ในลำดับที่ 14 จาก 18 กลุ่มจังหวัด ปรากฏตามตารางที่ 82 และกราฟที่ 28 ข้างท้ายนี้

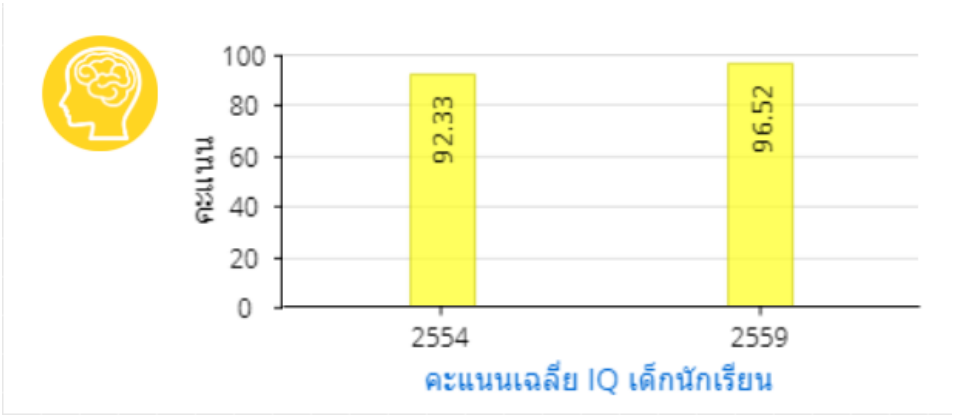
ตารางที่ 82 : คะแนนเฉลี่ยสติปัญญา (IQ) เด็กนักเรียนไทย ชั้น ป.1

จังหวัด	ค่าสถิติ			ค่าอันดับใน 76 จังหวัด		
	2554	2559	การปรับเปลี่ยน	2554	2559	การปรับเปลี่ยน
นครราชสีมา	92.6	96.25	เพิ่ม	52	50	ขึ้น 2 อันดับ
ชัยภูมิ	92.24	95.81	เพิ่ม	54	53	ขึ้น 1 อันดับ
บุรีรัมย์	93.71	98.6	เพิ่ม	38	36	ขึ้น 2 อันดับ
สุรินทร์	90.78	95.41	เพิ่ม	62	57	ขึ้น 5 อันดับ
กลุ่มจังหวัด	**92.33**	**96.52**	**เพิ่ม**	**13**	**14**	**ต่ำลง 1 อันดับ**
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	93.11	94.64	เพิ่ม	4	5	ต่ำลง 1 อันดับ
ประเทศ	-	98.1	-	-	-	-

ที่มา : กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข และระบบฐานข้อมูลกระทรวงมหาดไทย http://benchmark.moi.go.th

คะแนนระดับสติปัญญา (Intellectual Quotient; IQ) หมายถึง คะแนนความสามารถของบุคคลที่วัดโดยใช้แบบทดสอบ SPM parallel version ซึ่งบ่งบอกความสามารถด้านการรับรู้ความสัมพันธ์เชิงรูปทรง (form perceptual relation) ด้วยการใช้เหตุผลในเชิงเปรียบเทียบ (reason by analogy) แต่ไม่ได้วัดความสามารถทางด้านภาษา คะแนนสติปัญญาเด็กนักเรียนไทย เป็นข้อมูลจากการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) จากการทดสอบจากกลุ่มตัวอย่างเด็กอายุ 6-15 ปี ที่เรียนอยู่ในระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้น สุ่มตัวอย่างเด็กนักเรียนทุกระดับชั้นด้วยวิธี stratified multi-stage cluster sampling จากโรงเรียน 76 จังหวัด ทั่วประเทศ ด้วยแบบทดสอบวัดสติปัญญา SPM parallel version วิเคราะห์ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 95% confidence interval ของค่าเฉลี่ย

กราฟที่ 28 : แสดงคะแนนเฉลี่ย IQ ของเด็กนักเรียนในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

จำนวนผู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้านเฉลี่ยต่อหมู่บ้าน ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 พบว่า มีจำนวนสูงขึ้น แสดงให้เห็นว่า พื้นที่ของกลุ่มจังหวัดมีการเพิ่มโอกาสในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น มีจำนวนองค์ความรู้หรือมีจำนวนนักปราชญ์ชาวบ้านซึ่งเป็นผู้รู้หรือเชี่ยวชาญที่สามารถเสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในชุมชนในอัตราที่สูง

ตารางที่ 83 : จำนวนผู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้านเฉลี่ยต่อหมู่บ้าน

จังหวัด	ค่าสถิติ (คนเฉลี่ยต่อหมู่บ้าน)			ค่าอันดับใน 76 จังหวัด		
	2556	2558	2560	2556	2558	2560
นครราชสีมา	31	30	64	45	42	12
ชัยภูมิ	65	59	60	7	9	16
บุรีรัมย์	53	38	51	21	31	24
สุรินทร์	48	56	46	29	10	28
กลุ่มจังหวัด	**45**	**42**	**56**			

ที่มา : แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2ค) ศูนย์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย และระบบฐานข้อมูลกระทรวงมหาดไทยhttp://benchmark.moi.go.th

หมายเหตุ : ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือปราชญ์ชาวบ้าน ในที่นี้หมายถึง ผู้รู้ ผู้ชำนาญการ ผู้นำ หรือบุคคลตัวอย่าง ในด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและหัตถกรรม การแพทย์แผนไทย การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กองทุนและธุรกิจชุมชน ศิลปกรรม ภาษาและวรรณกรรม ปรัชญา ศาสนาและประเพณี และด้านโภชนาการ เป็นต้น

(4) รายได้/รายจ่ายภาคครัวเรือน

ข้อมูลจำนวนครัวเรือนของกลุ่มจังหวัด ระหว่างปี พ.ศ. 2557 – 2561 มีจำนวนครัวเรือนเพิ่มขึ้น ในปี พ.ศ. 2561 จังหวัดนครราชสีมามีจำนวนครัวเรือนมากที่สุด จำนวน 765.58 พันครัวเรือน รองลงมาเป็นจังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดชัยภูมิ ปรากฏตามตารางที่ 84 ข้างท้ายนี้

ตารางที่ 84 : จำนวนครัวเรือน

หน่วย: พันครัวเรือน

จังหวัด	2557	2558	2559	2560	2561
นครราชสีมา	753.08	740.87	776.06	745.26	765.58
ชัยภูมิ	289.70	301.06	302.40	293.50	293.49
บุรีรัมย์	348.48	352.90	362.65	368.23	347.98
สุรินทร์	341.99	340.84	333.98	332.63	334.73
กลุ่มจังหวัด	**1,733.25**	**1,735.67**	**1,775.08**	**1,739.62**	**1,741.79**
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	5,458.25	5,528.39	5,600.23	5,579.87	5,596.53
ประเทศ	20,601.04	21,326.00	21,480.64	21,387.16	21,568.57

ที่มา: การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

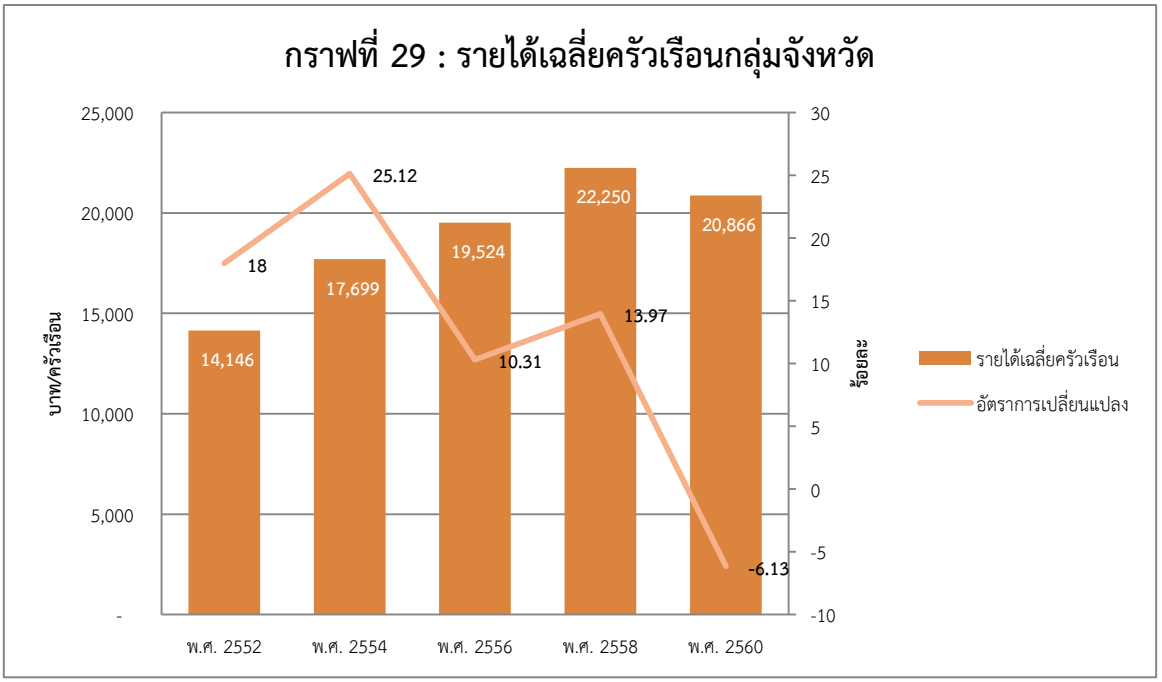
ระหว่างปี พ.ศ. 2552 - 2560 กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องถึงปี พ.ศ. 2558 แต่เมื่อปี พ.ศ. 2560 รายได้เฉลี่ยครัวเรือนของกลุ่มจังหวัดลดลง อยู่ที่ 20,886 บาท/ครัวเรือน/เดือน และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ซึ่งมีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนอยู่ที่ 23,552 บาท/ครัวเรือน/เดือน และมีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนลดลงเกือบทุกจังหวัดในกลุ่ม ยกเว้นจังหวัดชัยภูมิที่มีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นถึง 25,544 บาท/ครัวเรือน/เดือน ปรากฏตามตารางที่ 85 และกราฟที่ 29 ข้างท้ายนี้

ตารางที่ 85 : แสดงรายได้เฉลี่ยครัวเรือนต่อเดือน/อัตราการเปลี่ยนแปลงของรายได้เฉลี่ย

จังหวัด	รายได้เฉลี่ยครัวเรือนต่อเดือน (บาท/ครัวเรือน)				
	2552	2554	2556	2558	2560
นครราชสีมา	19,158	19,399	22,479	26,376	24,429
ชัยภูมิ	12,380	15,794	18,641	23,830	25,544
บุรีรัมย์	13,734	17,316	15,624	18,480	15,382
สุรินทร์	11,310	18,287	21,351	20,315	18,188
กลุ่มจังหวัด	14,146	17,699	19,524	22,250	20,886
ภาคอีสาน	15,358	18,217	19,181	21,094	19,802
ประเทศ	20,904	23,236	25,194	26,915	23,552
อัตราการเปลี่ยนแปลงของรายได้เฉลี่ย	18.00	25.12	10.31	13.97	- 6.13

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และระบบฐานข้อมูลกระทรวงมหาดไทย http://benchmark.moi.go.th

กราฟที่ 29 : รายได้เฉลี่ยครัวเรือนกลุ่มจังหวัด

ระหว่างปี พ.ศ. 2556 - 2561 กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีรายจ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนเพิ่มขึ้น โดยปี 2561 อยู่ที่ประมาณ 16,644 บาท/ครัวเรือน/เดือน มีอัตราการเปลี่ยนแปลง อยู่ที่ร้อยละ 3.91 จากปีก่อน โดยจังหวัดสุรินทร์มีรายจ่ายเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า และมีรายจ่ายเฉลี่ยมากที่สุดในกลุ่มจังหวัดฯ ขณะที่จังหวัดชัยภูมิมีรายจ่ายเฉลี่ยน้อยที่สุดในกลุ่มจังหวัด และลดลงจากปีก่อนหน้า ปรากฏตามตารางที่ 86 ข้างท้ายนี้

ตารางที่ 86 : แสดงรายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนต่อเดือน

จังหวัด	รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนต่อเดือน (บาท/ครัวเรือน)				
	2557	2558	2559	2560	2561
นครราชสีมา	17,771	18,645	18,489	17,841	18,196
ชัยภูมิ	17,163	16,332	17,705	17,238	15,592
บุรีรัมย์	13,952	16,087	13,054	12,686	14,580
สุรินทร์	17,069	18,537	16,289	16,307	18,209
กลุ่มจังหวัด	**16,489**	**17,400**	16,384	16,018	16,644
อัตราการเปลี่ยนแปลงของรายได้เฉลี่ย	3.76	5.53	- 5.84	- 2.24	3.91

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

หมายเหตุ : 1. ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน หมายถึง ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยที่จำเป็นต้องใช้ในการยังชีพ โดยไม่รวมค่าใช้จ่ายค่าใช้จ่ายประเภทสะสมทุน เช่น การซื้อบ้าน ที่ดิน เป็นต้น

2. ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค รวมค่าภาษี ของขวัญ และเงินบริจาค เบี้ยประกันภัย เงินซื้อสลากกินแบ่ง ดอกเบี้ยเงินกู้ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค

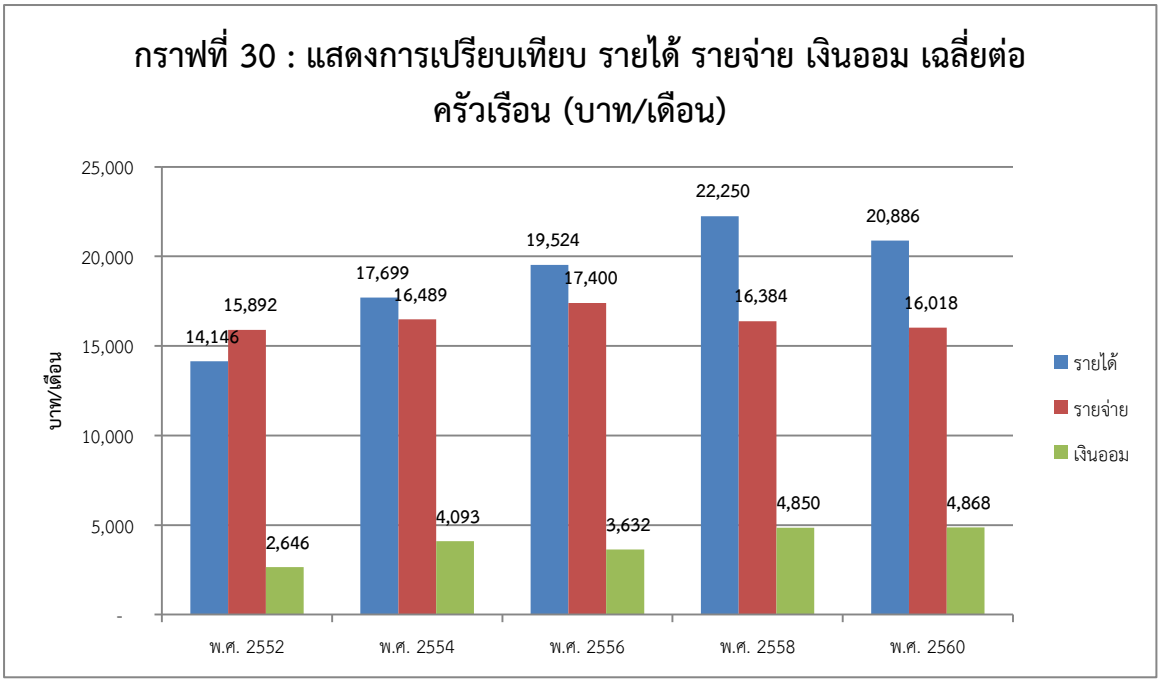
สถานการณ์การออมเงินของครัวเรือนในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ในปี พ.ศ. 2560 เพิ่มขึ้นจากเมื่อปี พ.ศ. 2558 โดยออมอยู่ที่ 4,868 บาท/ครัวเรือน/เดือน และมีการออมมากกว่าภาคอีสาน ซึ่งอยู่ที่ 3,198 บาท/ครัวเรือน/เดือน มีสัดส่วนการออมต่อรายได้เพิ่มขึ้น โดยมีสัดส่วนการออมคิดเป็นร้อยละ 23.31 ของรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน ปรากฏตามตาราง ที่ 87 และกราฟที่ 30 ข้างท้ายนี้

ตารางที่ 87 : แสดงเงินออมเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน

จังหวัด	เงินออมเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน					
	2550	2552	2554	2556	2558	2560
นครราชสีมา	2,872	5,219	5,149	6,861	7,731	6,588
ชัยภูมิ	1,909	2,056	3,649	3,619	7,731	6,588
บุรีรัมย์	1,726	3,307	3,687	1,282	2,393	2,695
สุรินทร์	141	- 728	3,887	2,767	1,778	1,882
กลุ่มจังหวัด	1,662	2,646	4,093	3,632	4,850	4,868
ภาคอีสาน	N/A	N/A	N/A	N/A	3,583	3,198
ประเทศ	3,049	3,809	4,286	5,337	N/A	N/A
รายได้เฉลี่ยกลุ่มจังหวัด	11,988	14,146	17,699	19,524	22,250	20,886
สัดส่วนการออมต่อรายได้	13.86	18.70	23.13	18.60	21.80	23.31

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และระบบฐานข้อมูลกระทรวงมหาดไทย http://benchmark.moi.go.th

กราฟที่ 30 : แสดงการเปรียบเทียบ รายได้ รายจ่าย เงินออม เฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาท/เดือน)

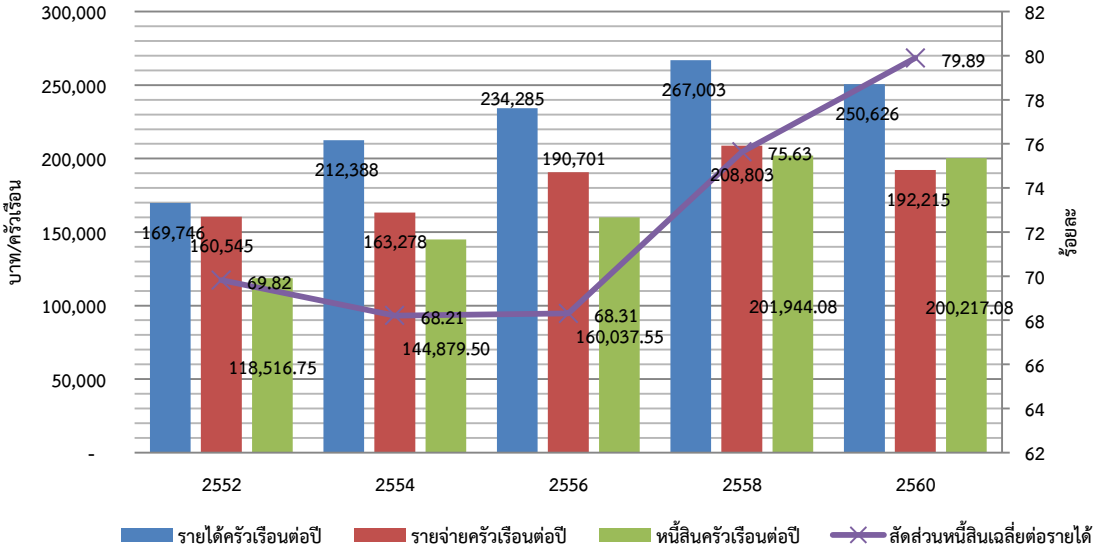
ระหว่างปี พ.ศ. 2552 – 2560 หนี้สินเฉลี่ยของครัวเรือนต่อปีมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จนเมื่อ พ.ศ. 2560 มีหนี้สินเฉลี่ยครัวเรือนลดลงจากปีก่อนหน้า มีหนี้สินอยู่ที่ประมาณ 200,217.08 บาท/ครัวเรือน/ปี คิดเป็นร้อยละ 79.89 ต่อรายได้เฉลี่ยครัวเรือนต่อปี ซึ่งอยู่ที่ประมาณ 250,626 บาท/ครัวเรือน/ปี ปรากฏตามตารางที่ 88 และกราฟที่ 31 ข้างท้ายนี้

ตารางที่ 88 : แสดงหนี้สินเฉลี่ยครัวเรือนต่อปี

จังหวัด	หนี้สินเฉลี่ยครัวเรือนต่อปี (บาท/ครัวเรือน)				
	2552	2554	2556	2558	2560
นครราชสีมา	134,654.00	116,108.40	170,703.40	245,760.10	223,238.94
ชัยภูมิ	103,092.00	105,133.60	164,134.90	155,901.80	194,195.09
บุรีรัมย์	117,943.00	161,894.90	117,814.40	159,766.10	131,638.13
สุรินทร์	118,378.00	196,381.10	187,497.50	246,348.30	251,796.15
กลุ่มจังหวัด	118,516.75	144,879.50	160,037.55	201,944.08	200,217.08
รายได้เฉลี่ยครัวเรือนต่อปี	169,746	212,388	234,285	267,003	250,626
รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนต่อปี	160,545	163,278	190,701	208,803	192,215
สัดส่วนหนี้สินเฉลี่ย (บาท/ครัวเรือน/ปี) ต่อรายได้เฉลี่ย (บาท/ครัวเรือน/ปี) (ร้อยละ)	69.82	68.21	68.31	75.63	79.89

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

กราฟที่ 31 : หนี้สินเฉลี่ยของครัวเรือนกลุ่มจังหวัด

หากพิจารณาตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมพบว่า การกู้เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือนมากที่สุด รองลงมาเป็นการกู้ยืมเพื่อใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน และเพื่อการเกษตร โดยในปี พ.ศ. 2560 มีหนี้สินเฉลี่ยครัวเรือนจากการกู้ยืมมาเพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน ถึง 81,105.82 บาท/ปี จากหนี้สินทั้งหมดคือ 200,271.08 บาท/ปี คิดเป็นร้อยละ 40.50 แสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่ครัวเรือนมีรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ปรากฏตามตารางที่ 89 ข้างท้ายนี้

ตารางที่ 89 : หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม เป็นรายจังหวัด

จังหวัด	หนี้สินเฉลี่ยครัวเรือนต่อปี (บาท/ครัวเรือน) ในปี พ.ศ.					
	ประเภทการกู้ใช้	2552	2554	2556	2558	2560
กลุ่มจังหวัด	**หนี้สินทั้งสิ้น**	**118,516.75**	**144,879.50**	**160,037.55**	**201,944.08**	**200,217.08**
	เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน	46,721.25	64,751.65	62,489.03	97,673.90	81,105.82
	เพื่อใช้ทำธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตร	10,215.00	12,045.58	8,432.85	12,669.23	22,669.17
	เพื่อใช้ทำการเกษตร	24,348.75	27,104.10	33,308.30	54,566.45	40,912.13
	เพื่อใช้ในการศึกษา	4,118.00	3,827.78	4,039.28	1,792.53	2,221.13
	เพื่อใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน	30,210.00	35,098.15	46,033.65	32,680.78	52,683.87
	อื่น ๆ	2,903.75	2,052.30	5,734.43	2,561.20	624.97
นครราชสีมา	**หนี้สินทั้งสิ้น**	**134,654.00**	**116,108.40**	**170,703.40**	**245,760.10**	**223,238.94**
	เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน	49,505.00	51,403.00	74,166.60	110,108.50	100,361.50
	เพื่อใช้ทำธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตร	19,679.00	16,690.70	7,709.50	10,801.90	13,236.53

จังหวัด	หนี้สินเฉลี่ยครัวเรือนต่อปี (บาท/ครัวเรือน) ในปี พ.ศ.					
	ประเภทการกู้ใช้	2552	2554	2556	2558	2560
	เพื่อใช้ทำการเกษตร	23,956.00	30,399.00	32,622.50	88,505.60	50,727.66
	เพื่อใช้ในการศึกษา	2,015.00	3,228.90	2,039.90	1,350.10	3,871.14
	เพื่อใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน	35,587.00	14,221.00	52,254.70	33,731.60	55,024.41
	อื่น ๆ	3,912.00	165.80	1,910.20	1,262.30	17.71
ชัยภูมิ	**หนี้สินทั้งสิ้น**	**103,092.00**	**105,133.60**	**164,134.90**	**155,901.80**	**194,195.09**
	เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน	54,350.00	37,744.20	79,125.40	69,624.50	71,821.93
	เพื่อใช้ทำธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตร	4,327.00	7,499.10	7,997.50	23,450.60	30,435.54
	เพื่อใช้ทำการเกษตร	24,401.00	31,196.90	40,783.90	42,883.30	64,000.14
	เพื่อใช้ในการศึกษา	3,202.00	1,574.60	461.70	475.80	608.75
	เพื่อใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน	16,762.00	25,729.00	35,147.00	16,186.10	27,328.73
	อื่น ๆ	51.00	1,389.90	619.40	3,281.50	-
บุรีรัมย์	**หนี้สินทั้งสิ้น**	**117,943.00**	**161,894.90**	**117,814.40**	**159,766.10**	**131,638.13**
	เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน	46,845.00	75,833.50	62,672.40	69,193.10	71,607.34
	เพื่อใช้ทำธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตร	6,314.00	7,568.60	6,366.40	9,871.80	10,856.72
	เพื่อใช้ทำการเกษตร	25,152.00	19,465.10	20,738.70	38,528.20	21,822.89
	เพื่อใช้ในการศึกษา	5,377.00	7,786.40	1,300.80	1,913.50	1,718.36
	เพื่อใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน	29,965.00	47,160.30	19,015.30	39,276.60	23,555.59
	อื่น ๆ	4,291.00	4,081.00	7,720.80	983.00	2,077.22
สุรินทร์	**หนี้สินทั้งสิ้น**	**118,378.00**	**196,381.10**	**187,497.50**	**246,348.30**	**251,796.15**
	เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน	36,185.00	94,025.90	33,991.70	141,769.50	80,632.49
	เพื่อใช้ทำธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตร	10,540.00	16,423.90	11,658.00	6,552.60	36,147.88
	เพื่อใช้ทำการเกษตร	23,886.00	27,355.40	39,088.10	48,348.70	27,097.83
	เพื่อใช้ในการศึกษา	5,878.00	2,721.20	12,354.70	3,430.70	2,686.25
	เพื่อใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน	38,526.00	53,282.30	77,717.60	41,528.80	104,826.75
	อื่น ๆ	3,361.00	2,572.50	12,687.30	4,718.00	404.94

หมายเหตุ: หนี้อื่นๆ ได้แก่ หนี้จากการค้ำประกันบุคคลอื่น หนี้ค่าปรับหรือจ่ายชดเชยค่าเสียหายเป็นต้น

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

(5) ด้านความยากจน และความเหลื่อมล้ำ

(5.1) จำนวนคนจน

ระหว่างปี พ.ศ. 2556 – 2561 กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีจำนวนคนจนลดลง เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2556 ที่มีจำนวนคนจนถึง 1,030,400 คน ในปี พ.ศ. 2561 มีจำนวนคนจนเพียง 911,200 คน แต่หากเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้าคือปี พ.ศ. 2560 ซึ่งมีจำนวนคนจน 781,900 คน ถือว่าปี พ.ศ. 2561 มีจำนวนคนจนมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 14.20 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น (คนจนคือประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ต่ำกว่ามาตรฐาน กล่าวคือ ไม่มีรายได้เพียงพอที่จะใช้จ่ายในการซื้อสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานในการครองชีพ เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย) ปรากฏตามตารางที่ 90 ข้างท้ายนี้

ตารางที่ 90 : จำนวนคนจนในกลุ่มจังหวัด

หน่วย: พันคน

จังหวัด	2556	2557	2558	2559	2560	2561
นครราชสีมา	437.2	427.0	288.8	223.8	338.5	375.2
ชัยภูมิ	152.0	90.9	54.0	54.8	31.7	81.4
บุรีรัมย์	320.2	492.8	292.8	304.3	261.8	261.1
สุรินทร์	121.0	160.6	109.0	104.0	149.8	193.5
กลุ่มจังหวัดฯ	**1,030.4**	**1,171.3**	**744.6**	**686.9**	781.9	911.2
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3,271.2	3,200.6	1,929.8	2,419.7	2,126.5	2,468.0
ทั่วราชอาณาจักร	7,305.1	7,057.4	4,847.2	5,810.1	5,324.8	6,682.5

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ประมวลผลโดย สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(5.2) เส้นความยากจน

ระหว่างปี พ.ศ. 2556 – 2561 กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 เส้นความยากจนมีการปรับตัวเพิ่มขึ้นเรื่อยมา โดยอยู่ที่ 2,358 บาท/คน/เดือน ในปี พ.ศ. 2561 ปรากฏตามตารางที่ 91 ข้างท้ายนี้

ตารางที่ 91 : เส้นความยากจนกลุ่มจังหวัด

จังหวัด	เส้นความยากจน (บาท/คน/เดือน)					
	2556	2557	2558	2559	2560	2561
นครราชสีมา	2,214	2,306	2,276	2,353	2,364	2,346
ชัยภูมิ	2,250	2,313	2,341	2,344	2,331	2,354
บุรีรัมย์	2,228	2,303	2,342	2,381	2,421	2,402
สุรินทร์	2,192	2,317	2,286	2,318	2,303	2,328
กลุ่มจังหวัด	**2,221**	**2,310**	**2,311**	**2,349**	2,355	2,358
ภาคอีสาน	2,273	2,355	2,355.00	2,396	2,403	2,417
ประเทศ	2,572	2,647	2,644.00	2,667	2,686	2,710

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ประมวลผลโดย สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช.

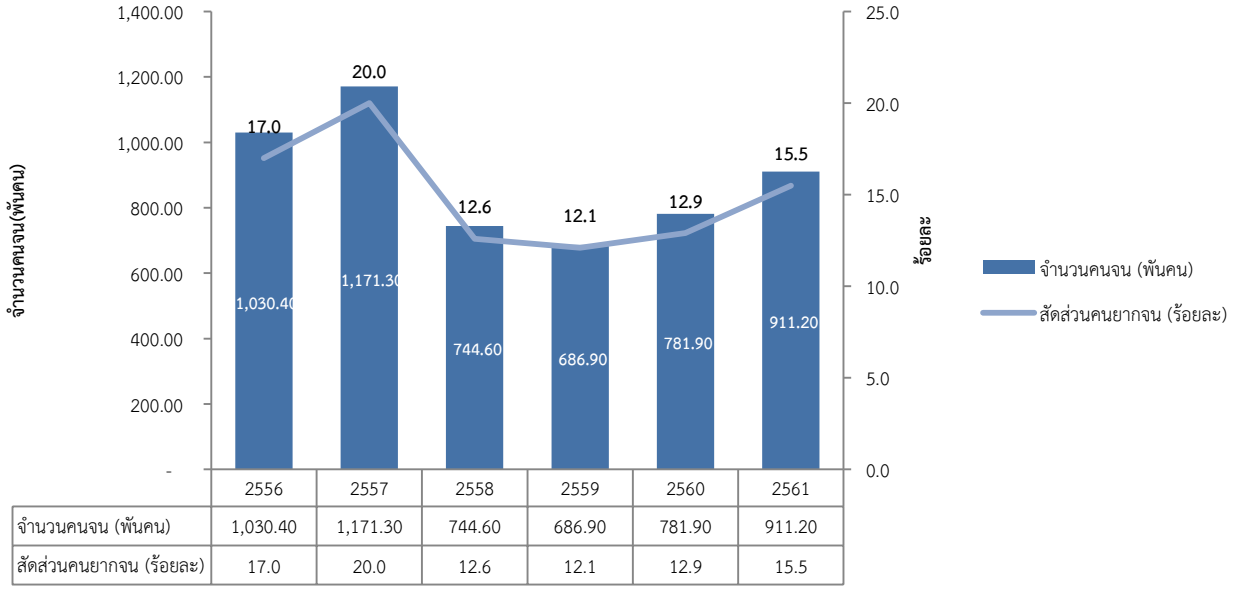
(5.3) ข้อมูลสัดส่วนคนยากจน หกปีย้อนหลัง จากปี พ.ศ. 2556 – 2561 สัดส่วนคนยากจนมีสัดส่วนสูงเป็นช่วงตามสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ปี พ.ศ. 2557 จะมีสัดส่วนคนยากจนเพิ่มขึ้นสูง ถึงร้อยละ 20 เนื่องจากเป็นช่วงที่มีการปรับเปลี่ยนรัฐบาล ทำให้เกิดความไม่เสถียรภาพทางด้านเศรษฐกิจ แต่เมื่อสถานการณ์กลับเข้าสู่ภาวะปกติแล้ว เกิดความมั่งคงและมีเสถียรภาพทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจ ทำให้สัดส่วนคนยากจนลดลง จนเมื่อปี พ.ศ. 2561 มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากปีก่อนเป็นร้อยละ 15.5 โดยจังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดสุรินทร์ มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น รวมทั้งจังหวัดชัยภูมิที่เริ่มเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าซึ่งอยู่ที่ 3.3 เพิ่มขึ้นเป็น 8.6 แต่ยังคงมีสัดส่วนที่น้อยกว่าค่ากลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และค่ากลางของประเทศ ในขณะที่จังหวัดบุรีรัมย์ยังคงตัว และอาจจะลดลง เป็นผลมาจากการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยเน้นไปที่การสร้างให้เป็นเมืองท่องเที่ยวทางกีฬาและดึงดูดชาวต่างประเทศรวมทั้งชาวไทยมาร่วมกิจกรรมในจังหวัดมากขึ้น แต่ในภาพรวมทั้งหมดมีแนวโน้มที่สูงขึ้น ปรากฏตามตารางที่ 92 กราฟที่ 32 ข้างท้ายนี้

ตารางที่ 92 : แสดงสัดส่วนคนยากจน

จังหวัด	สัดส่วนคนยากจน (ร้อยละ)					
	2556	2557	2558	2559	2560	2561
นครราชสีมา	17.4	17.1	11.6	9.0	13.6	15.1
ชัยภูมิ	15.8	9.5	5.6	5.7	3.3	8.6
บุรีรัมย์	25.4	39.1	23.3	24.3	21.0	21.0
สุรินทร์	10.8	14.4	9.8	9.4	13.5	17.5
กลุ่มจังหวัด	17.4	20.0	12.6	12.1	12.9	15.5
ภาคอีสาน	17.4	17.0	10.3	13.0	11.4	13.3
ประเทศ	10.9	10.5	7.2	8.6	7.9	9.9

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ประมวลผลโดย สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช.

กราฟที่ 32 : จำนวนคนจน เส้นความยากจน และสัดส่วนคนจน

	2556	2557	2558	2559	2560	2561
จำนวนคนจน (พันคน)	1,030.40	1,171.30	744.60	686.90	781.90	911.20
สัดส่วนคนยากจน (ร้อยละ)	17.0	20.0	12.6	12.1	12.9	15.5

(5.4) สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ยังมีความเหลื่อมล้ำหรือไม่เสมอภาคสูง โดยมีคะแนนที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ และอยู่ในลำดับที่ 16 จาก 18 กลุ่มจังหวัด ซึ่งเมื่อพิจารณาดูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นภาคที่มีความเหลื่อมล้ำสูง เป็นลำดับหนึ่งในเรื่องการความไม่เสมอภาคด้านรายได้ โดยจังหวัดชัยภูมิมีความไม่เสมอภาคของรายได้มากที่สุดในกลุ่มจังหวัด รองลงมาเป็นจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดบุรีรัมย์ ปรากฏตามตารางที่ 93 ข้างท้ายนี้

ตารางที่ 93 : ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายได้ (Gini coefficient)

จังหวัด	สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ หรือค่าสัมประสิทธิ์จีนี (คะแนน)			อันดับ		
	2556	2558	2560	2556	2558	2560
นครราชสีมา	0.44	0.41	0.44	55	41	48
ชัยภูมิ	0.47	0.51	0.48	63	73	69
บุรีรัมย์	0.42	0.45	0.41	46	66	30
สุรินทร์	0.42	0.42	0.42	45	51	38
กลุ่มจังหวัด	**0.44**	**0.44**	**0.45**	**16**	**16**	**16**
ภาคอีสาน	0.44	0.43	0.45	6	5	6
ประเทศ	N/A	N/A	0.42			

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ และระบบฐานข้อมูลกระทรวงมหาดไทย http://benchmark.moi.go.th

หมายเหตุ : * ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายได้ (Gini coefficient) (ลดลง) * ตัวชี้วัดอ่านค่าแบบผกผัน

- ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคทางด้านรายได้ (Gini coefficient) เป็นเครื่องมือในการวัดความไม่เท่าเทียมในรูปของสัดส่วน (Gini ratio) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1
- ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคทางด้านรายได้ คำนวณจากการใช้ค่าของพื้นที่ระหว่างเส้น Lorenz ของการกระจายรายได้กับเส้นการกระจายรายได้สมบูรณ์เป็นตัวตั้ง และค่าของพื้นที่ใต้เส้นการกระจายรายได้สมบูรณ์ทั้งหมดเป็นตัวหาร
- ตัวชี้วัดค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคทางด้านรายได้ (Gini coefficient) เพื่อประเมินความเท่าเทียมในการกระจายรายได้ของประชากรในพื้นที่
- ค่าตัวชี้วัด มีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 การอ่านค่าเป็นแบบผกผัน คือ
  1) ถ้าค่า Gini coefficient เข้าใกล้ 0 แสดงว่าความเท่าเทียมกันของรายได้มีมากขึ้น ถ้า Gini coefficient เท่ากับ 0 หมายความว่า มีการกระจายรายได้อย่างเท่าเทียมกัน (perfect equality) นั่นคือ ทุกคนมีรายได้เท่ากันหมด
  2) ยิ่งค่า Gini coefficient เข้าใกล้ 1 มากเท่าไร แสดงว่าความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ยิ่งมีมากขึ้น

(5.5) อัตราการพึ่งพิง

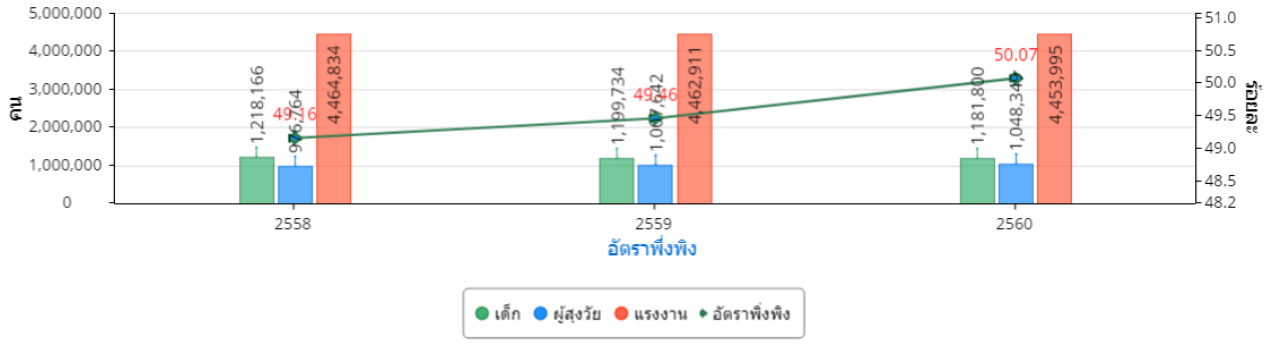
จากระบบฐานข้อมูลของกระทรวงมหาดไทย ได้จัดทำเรื่องอัตราการพึ่งพิง โดยเปรียบเทียบวัยแรงงาน และวัยนอกแรงงาน ซึ่งเป็นประชากรเด็กและผู้สูงอายุ พบว่าในปี พ.ศ. 2560 มีอัตราการพึงพิงสูงขึ้นร้อยละ 50.07 จากปีก่อนที่มีอัตราการพึงพิงร้อยละ 49.46 ปรากฏตามตารางที่ 94 และกราฟที่ 33 ข้างท้ายนี้

ตารางที่ 94 : แสดงการพึงพิงในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือล่าง 1

ปี พ.ศ.	เด็ก (คน)	ผู้สูงอายุ (คน)	แรงงาน (คน)	อัตราพึงพิง (ร้อยละ)
2558	1,218,166	976,764	4,464,834	49.16
2559	1,199,734	1,007,642	4,462,911	49.46
2560	1,181,800	1,048,349	4,453,995	50.07

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลกระทรวงมหาดไทย http://benchmark.moi.go.th

กราฟที่ 33 : แสดงการพึงพิงในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือล่าง 1

(6) การสาธารณสุข

(6.1) อัตราส่วนแพทย์ต่อประชากร ระหว่างปี 2556 – 2561 กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีอัตราส่วนลดลงอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่าจำนวนแพทย์มากขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2561 แพทย์ 1 คน ต้องรับผิดชอบประชากรของกลุ่มจังหวัดฯ จำนวน 2,884 คน โดยจังหวัดในกลุ่มจังหวัดที่มีสัดส่วนแพทย์ต่อประชากรดีที่สุด อยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา แพทย์ 1 คน ต่อประชากร จำนวน 2,243 คน ทั้งนี้ กลุ่มจังหวัดฯ ยังมีอัตราส่วนแพทย์ต่อประชากรมากกว่าค่ากลางของประเทศ ซึ่งมีจำนวนอยู่ที่ 1,771 คน ปรากฏตามตารางที่ 95 ข้างท้ายนี้

ตารางที่ 95 : อัตราส่วนแพทย์ต่อประชากร

จังหวัด	อัตราส่วนแพทย์ต่อประชากร (คน)					
	2556	2557	2558	2559	2560	2561
นครราชสีมา	3,261	3,166	2,814	2,978	2,337	2,243
ชัยภูมิ	5,507	5,213	4,425	4,819	3,831	3,615
บุรีรัมย์	4,673	4,453	3,756	4,106	3,491	3,430
สุรินทร์	4,640	4,317	3,785	4,041	3,596	3,376
กลุ่มจังหวัด	**4,520**	**4,287**	**3,695**	3,647	2,980	2,884
อีสาน	N/A	N/A	3,207	3,338	2,846	2,719
ประเทศ	3,262	2,980	2,035	2,065	2,254	1,771

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (พ.ศ. 2556 - 2557) ทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข (พ.ศ. 2558) ระบบฐานข้อมูลกระทรวงมหาดไทย http://benchmark.moi.go.th (พ.ศ. 2559 –2560)
ข้อมูลปี 61 รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สถิติสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข รวบรวมโดยสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานสถิติแห่งชาติ

(6.2) จำนวนเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์และสาธารณสุขบางประเภท จำแนกตามภาคและจังหวัด พ.ศ. 2557 – 2561 กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ในปี พ.ศ. 2561 มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 16,025 คน เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรที่มีอยู่จำนวน 6,767,667 คน โดยมีอัตราส่วนของบุคลากรทางการแพทย์อยู่ที่ 422 คนต่อประชากร 1 คน มีแนวโน้มที่บุคลากรทางการแพทย์จะเพิ่มมากขึ้น จังหวัดนครราชสีมามีจำนวนบุคลากรทางการแพทย์มากที่สุด อยู่ที่ 7,241 คน ปรากฏตามตารางที่ 96 ข้างท้ายนี้

ตารางที่ 96 : อัตราส่วนแพทย์ต่อประชากร

หน่วย : คน

จังหวัด	เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์	2557	2558	2559	2560	2561
นครราชสีมา	แพทย์	826	932	882	1,126	1,180
	ทันตแพทย์	190	197	184	281	229
	เภสัชกร	355	342	338	411	433

จังหวัด	เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์	2557	2558	2559	2560	2561
	พยาบาลวิชาชีพ	4,529	4,511	4,436	4,893	5,358
	พยาบาลเทคนิค	164	87	74	46	41
	รวม	6,064	6,069	5,914	6,757	7,241
ชัยภูมิ	แพทย์	218	257	236	297	315
	ทันตแพทย์	88	99	89	110	115
	เภสัชกร	128	128	118	141	153
	พยาบาลวิชาชีพ	1,657	1,596	1,678	1,720	1,686
	พยาบาลเทคนิค	51	26	26	12	11
	รวม	2,142	2,106	2,147	2,280	2,280
บุรีรัมย์	แพทย์	354	421	386	455	465
	ทันตแพทย์	111	125	107	149	147
	เภสัชกร	193	198	192	209	224
	พยาบาลวิชาชีพ	2,223	2,231	2,312	2,560	2,587
	พยาบาลเทคนิค	71	43	38	21	16
	รวม	2,952	3,018	3,035	3,394	3,439
สุรินทร์	แพทย์	322	368	345	388	414
	ทันตแพทย์	89	104	101	133	160
	เภสัชกร	147	154	156	181	218
	พยาบาลวิชาชีพ	1,879	1,839	2,031	2,192	2,242
	พยาบาลเทคนิค	28	21	19	14	31
	รวม	2,465	2,486	2,652	2,908	3,065
กลุ่มจังหวัด	แพทย์	1,720	1,978	1,849	2,266	2,374
	ทันตแพทย์	478	525	481	673	651
	เภสัชกร	823	822	804	942	1,028
	พยาบาลวิชาชีพ	10,288	10,177	10,457	11,365	11,873
	พยาบาลเทคนิค	314	177	157	93	99
	รวม	13,623	13,679	13,748	15,339	16,025
ภาคอีสาน	แพทย์	6,248	6,817	6,558	7,703	8,075
	ทันตแพทย์	1,630	1,717	1,616	2,063	2,007
	เภสัชกร	2,826	2,877	2,921	3,208	3,393
	พยาบาลวิชาชีพ	37,017	36,272	37,316	39,246	41,185

จังหวัด	เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์	2557	2558	2559	2560	2561
	พยาบาลเทคนิค	1,871	1,263	1,340	1,219	1,146
	รวม	49,592	48,946	49,751	53,439	55,806
ทั่วราชอาณาจักร	แพทย์	30,565	31,959	31,484	35,388	36,938
	ทันตแพทย์	6,577	6,953	6,898	9,760	7,720
	เภสัชกร	11,892	12,231	12,655	13,728	14,314
	พยาบาลวิชาชีพ	150,085	149,183	153,536	160,932	165,541
	พยาบาลเทคนิค	8,748	6,693	6,252	5,929	7,257
	รวม	207,867	207,019	210,825	225,737	231,770

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข รวบรวมโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

หมายเหตุ: 1. พยาบาล หมายถึง พยาบาลวิชาชีพ ซึ่งรวมถึง พยาบาลเวชปฏิบัติพยาบาลและผดุงครรภ์ พยาบาลสาธารณสุข วิสัญญีพยาบาล และพยาบาลเฉพาะทางอื่น ๆ

2. พยาบาลเทคนิค ไม่รวมในความหมายข้อ 1

(6.3) จำนวนสถานพยาบาลที่มีเตียงรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน และจำนวนเตียง จำแนกเป็นรายภาค และจังหวัด ในปี พ.ศ.2561 มีจำนวนสถานพยาบาลลดลงจากปีก่อน โดยมีจำนวน 107 แห่ง โดยจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดบุรีรัมย์ที่จำนวนสถานพยาบาลลดลง แต่มีจำนวนเตียงมากขึ้น 12,008 เตียง ปรากฏตามตารางที่ 97 ข้างท้ายนี้

ตารางที่ 97 : จำนวนสถานพยาบาลที่มีเตียงรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน และจำนวนเตียง

จังหวัด	พ.ศ. 2557		พ.ศ. 2558		พ.ศ. 2559		พ.ศ. 2560		พ.ศ. 2561	
	แห่ง	เตียง	แห่ง	เตียง	แห่ง	เตียง	แห่ง	เตียง	แห่ง	เตียง
นครราชสีมา	43	4,933	45	4,616	36	4,617	47	5,100	44	5,028
ชัยภูมิ	18	1,488	18	1,389	18	1,578	18	1,667	18	1,700
บุรีรัมย์	25	2,415	26	2,243	24	2,605	26	2,615	25	2,686
สุรินทร์	20	2,379	20	2,250	20	2,412	18	2,314	20	2,594
กลุ่มจังหวัด ฯ	**106**	**11,215**	**109**	**10,498**	**98**	**11,212**	109	11,696	107	12,008
ภาค	365	35,718	383	35,096	360	34,426	385	37,184	381	37,797
ประเทศ	1,303	150,350	1,353	150,123	1,221	141,500	1,354	150,094	1,305	149,641

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

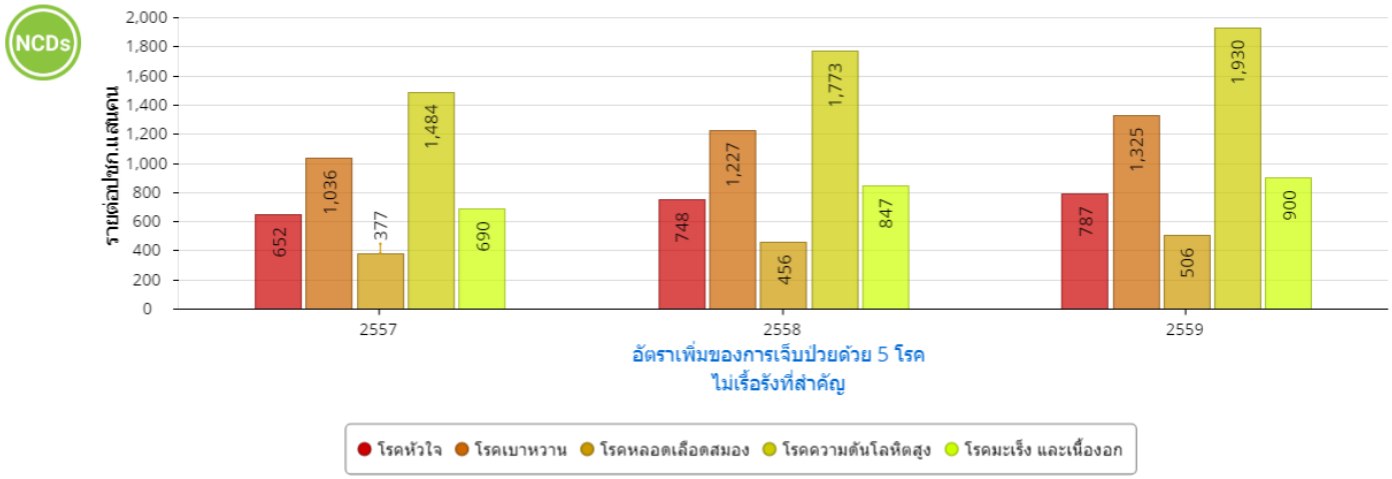
จำนวนผู้ป่วยโรคสำคัญ 5 โรค ได้แก่ โรคหัวใจ โรคเบาหวาน โรคหลอดเลือดสมอง โรคความดันโลหิตสูง และโรคมะเร็ง ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 พบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2557 – 2559 มีผู้ป่วยเพิ่มมากขึ้นทุกปี โดยมีผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงมาที่สุด รองลงมาคือเบาหวาน และโรคมะเร็ง ตามลำดับ ปรากฏตามตารางที่ 98 และกราฟที่ 34 ข้างท้ายนี้

ตารางที่ 98 : จำนวนผู้ป่วยโรคสำคัญ

โรค	จังหวัด	จำนวนผู้ป่วยโรคสำคัญ (ราย/ประชากรแสนคน)		
		พ.ศ. 2557	พ.ศ. 2558	พ.ศ. 2559
โรคหัวใจ	นครราชสีมา	743	873	917
	ชัยภูมิ	637	720	704
	บุรีรัมย์	553	611	682
	สุรินทร์	604	693	731
	กลุ่มจังหวัด	652	748	787
โรคเบาหวาน	นครราชสีมา	1,064	1,218	1,322
	ชัยภูมิ	1,130	1,386	1,457
	บุรีรัมย์	1,031	1,211	1,345
	สุรินทร์	910	1,131	1,200
	กลุ่มจังหวัด	1,036	1,227	1,325
โรคหลอดเลือดสมอง	นครราชสีมา	461	550	608
	ชัยภูมิ	328	383	397
	บุรีรัมย์	318	407	457
	สุรินทร์	326	393	458
	กลุ่มจังหวัด	377	456	506
โรคความดันโลหิตสูง	นครราชสีมา	1,636	1,868	2,055
	ชัยภูมิ	1,349	1,714	1,770
	บุรีรัมย์	1,481	1,781	2,009
	สุรินทร์	1,312	1,634	1,736
	กลุ่มจังหวัด	1,484	1,773	1,930
โรคมะเร็ง	นครราชสีมา	888	1,041	1,104
	ชัยภูมิ	449	454	455
	บุรีรัมย์	607	778	875
	สุรินทร์	611	882	979
	กลุ่มจังหวัด	690	847	900
รวม 5 โรค		**20,677**	**24,779**	**26,709**

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลกระทรวงมหาดไทย http://benchmark.moi.go.th

กราฟที่ 34 : จำนวนผู้ป่วยโรคสำคัญ

ด้านสุขภาพจิต กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ระหว่างปี พ.ศ. 2555 – 2558 คะแนนสุขภาพจิต (%) มีแนวโน้นต่ำลง โดยในปี พ.ศ. 2558 อยู่ที่ร้อยละ 70.21 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2555 มีคะแนนอยู่ที่ ร้อยละ 78.08 มีคะแนนต่ำกว่าเมื่อเทียบกับระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีคะแนนอยู่ที่ ร้อยละ 70.21 แต่มีคะแนนสูงกว่าเมื่อเทียบกับค่ากลางของประเทศซึ่งมีคะแนนอยู่ที่ ร้อยละ 69.87 เมื่อดูเป็นรายจังหวัดในกลุ่มจังหวัดฯ พบว่าจังหวัดบุรีรัมย์มีคะแนนน้อยสุด คิดเป็นร้อยละ 69.87 ปรากฏตามตารางที่ 99 ข้างท้ายนี้

ตางรางที่ 99 : ร้อยละของคะแนนสุขภาพจิต (%)

จังหวัด	ร้อยละของคะแนนสุขภาพจิต			
	2555	2556	2557	2558
นครราชสีมา	78.24	N/A	72.18	70.51
ชัยภูมิ	79.82	N/A	70.47	70.04
บุรีรัมย์	77.02	N/A	69.87	69.87
สุรินทร์	77.22	N/A	72.64	70.40
กลุ่มจังหวัด	78.08	N/A	71.29	70.21
ภาคอีสาน	76.02	N/A	71.25	70.47
ประเทศ	74.64	N/A	71.8	69.87

ที่มา : การสำรวจสุขภาพจิต(ความสุข)คนไทย สำนักงานสถิติแห่งชาติ และกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณะสุข และหนังสือดัชนีความก้าวหน้าของคน ปี 2560 สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ระหว่างปี พ.ศ. 2558 – 2560 กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีแนวโน้มว่ามีผู้ป่วยทางสุขภาพจิตเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะจังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนผู้ป่วยทางสุขภาพจิตมากที่สุด ปรากฏตามตารางที่ 100 ข้างท้ายนี้

ตารางที่ 100 : ผู้ป่วยทางสุขภาพจิต

จังหวัด	จำนวนผู้ป่วยทางสุขภาพจิต (คน)		
	พ.ศ. 2558	พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2560
นครราชสีมา	60,509	90,043	119,353
ชัยภูมิ	24,699	25,693	34,007
บุรีรัมย์	36,975	34,844	51,154
สุรินทร์	26,082	24,447	41,305
กลุ่มจังหวัด	**148,265**	**175,027**	**245,819**

ที่มา : กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข
และระบบฐานข้อมูลกระทรวงมหาดไทย http://benchmark.moi.go.th

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และยาสูบของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ในปี พ.ศ. 2561 มีอัตราลดลง ซึ่งเป็นไปในทางที่ดีมากขึ้น แม้ว่าจะสูงกว่าค่ากลางของประเทศ เนื่องจากรัฐบาลมีการรณรงค์ในเรื่องการลดเหล้าเข้าพรรษา การไม่สูบบุหรี่ในที่สาธารณะ และให้บริษัทผลิตยาสูบใส่ภาพอันตรายที่มีขึ้นทางสุขภาพของผู้สูบยาสูบบนซองยาสูบ ปรากฏตามตารางที่ 101 และกราฟที่ 35 ข้างท้ายนี้

ตารางที่ 101 : อัตราบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และยาสูบ

หน่วย : ร้อยละ

อัตราบริโภคเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ และยาสูบ	พ.ศ. 2559		พ.ศ. 2560		พ.ศ. 2561	
	แอลกอฮอล์	ยาสูบ	แอลกอฮอล์	ยาสูบ	แอลกอฮอล์	ยาสูบ
จังหวัดนครราชสีมา	5.68	7.02	7.35	7.13	7.07	6.64
จังหวัดชัยภูมิ	6.17	7.7	8.35	8.71	7.34	7.28
จังหวัดบุรีรัมย์	6.82	7.39	8.21	7.68	7.34	6.46
จังหวัดสุรินทร์	5.66	6.57	7.76	7.15	8.05	7.35
กลุ่มจังหวัด ฯ	**6.13**	**7.14**	**7.82**	**7.55**	**7.38**	**6.85**
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	4.94	6.88	7.63	7.67	7.42	6.75
ประเทศ					6.41	6.49

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลกระทรวงมหาดไทย http://benchmark.moi.go.th

หมายเหตุ : *อัตราการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอลล์ (ตัวชี้วัด จปฐ.) (ลดลง)
*อัตราการบริโภคยาสูบ (ตัวชี้วัด จปฐ.) (ลดลง) * ตัวชี้วัดอ่านค่าแบบผกผัน

- อัตราการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในที่นี้ใช้ข้อมูลจากการสำรวจความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ตัวชี้วัดที่ 25 คนในครัวเรือนไม่ดื่มสุรา (ยกเว้นการดื่มเป็นครั้งคราว) โดยอัตราการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พิจารณาจากจำนวนคนในครัวเรือนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การสำรวจเทียบต่อจำนวนคนที่สำรวจทั้งหมดในพื้นที่เป้าหมาย

- คนในครัวเรือนนี้ไม่ดื่มสุรา หมายความว่า คนในครัวเรือนนี้ไม่ดื่มสุรา ยกเว้นการดื่มเป็นครั้งคราวในงานเทศกาล งานประเพณีหรืองานเลี้ยงทางสังคม เฉลี่ยไม่เกินเดือนละ 1 ครั้ง

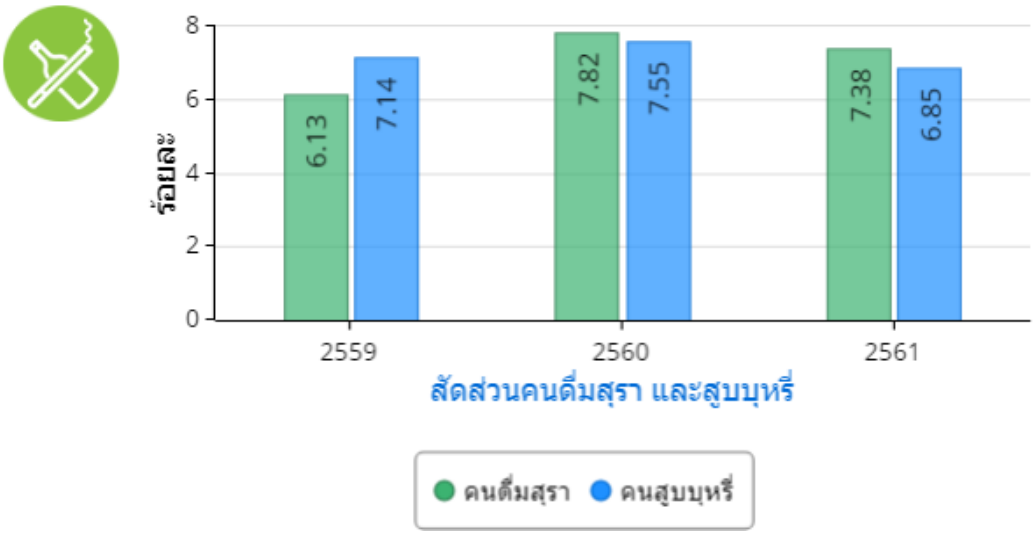
- ไม่ดื่มสุรา หมายถึง ไม่มีการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ผสมอยู่ เช่น สุรา เบียร์ ไวน์ ยาดอง กระแช่ สาโท หรือที่ผลิตจากผักหรือผลไม้ เช่น มันฝรั่ง ข้าว น้ำอุ่น โดยการนำวัตถุดิบดังกล่าวมาหมักและเติมยีสต์ลงไป ยกเว้นการดื่มเป็นครั้งคราวในงานเทศกาล งานประเพณี หรืองานเลี้ยงทางสังคม เฉลี่ยไม่เกินเดือนละ 1 ครั้ง

- หากไม่ผ่านเงื่อนไขข้างต้น นับเป็นไม่ผ่านเกณฑ์

➢ อัตราการบริโภคยาสูบ ในที่นี้ใช้ข้อมูลจากการสำรวจความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ตัวชี้วัดที่ 26 คนในครัวเรือนไม่สูบบุหรี่ โดยอัตราการบริโภคยาสูบ พิจารณาจากจำนวนคนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การสำรวจเทียบต่อจำนวนคนที่สำรวจทั้งหมดในพื้นที่

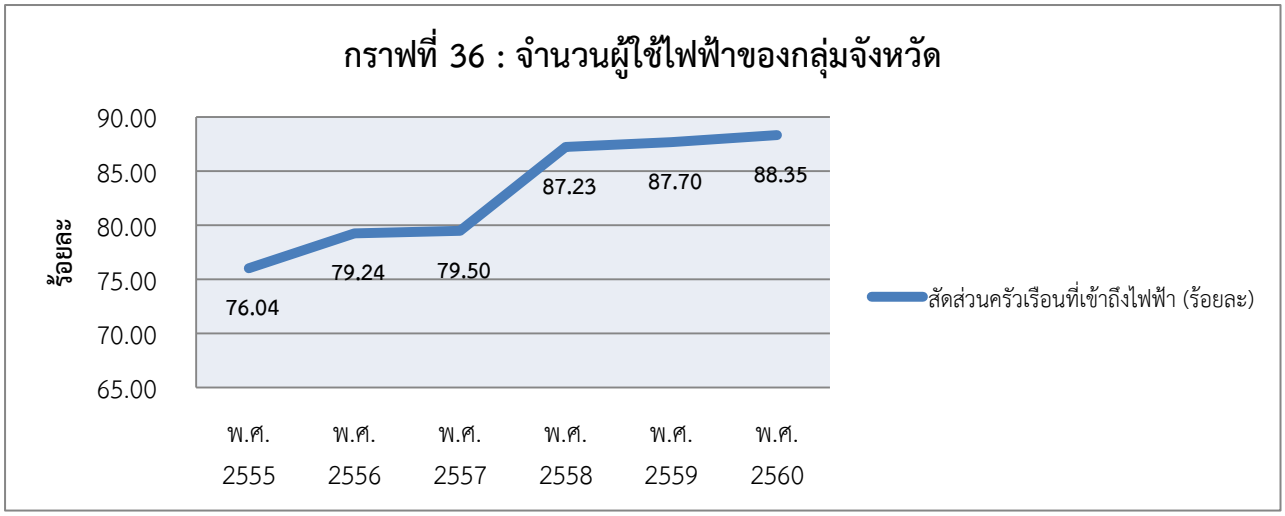
- คนในครัวเรือนนี้ไม่สูบบุหรี่ หมายความว่า คนในครัวเรือนนี้ไม่สูบบุหรี่ ยาสูบ หรือยามวน หากไม่ใช่นับเป็นไม่ผ่านเกณฑ์

กราฟที่ 35 : อัตราบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และยาสูบ

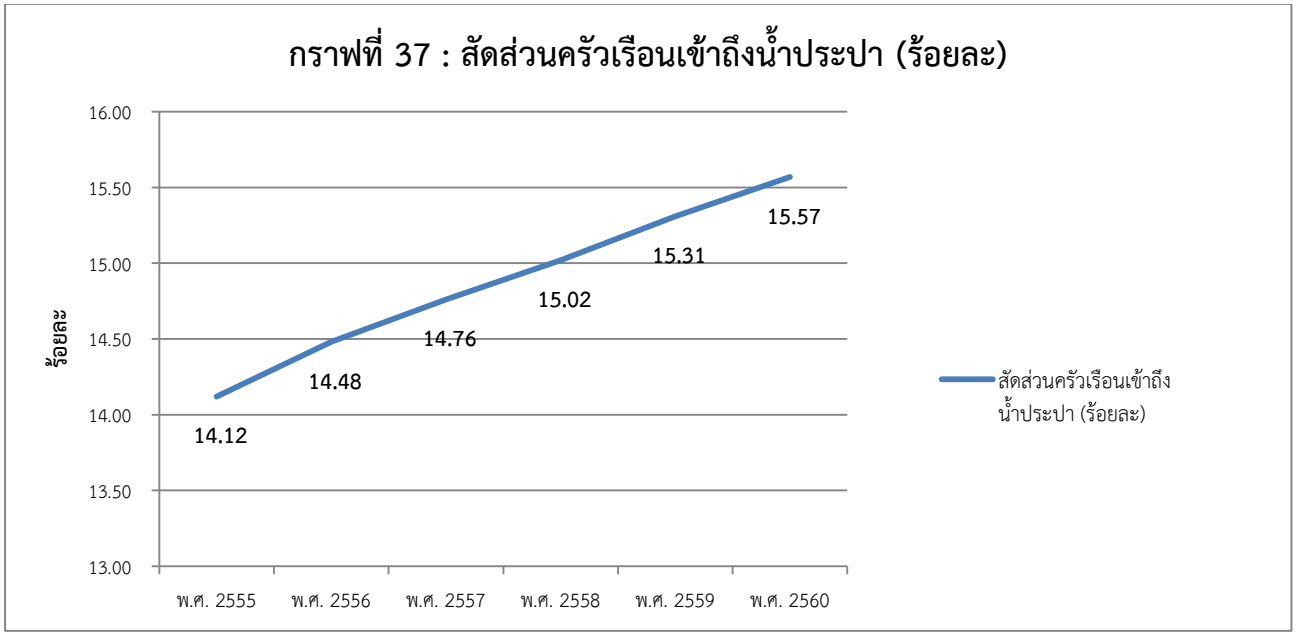

(7) การเข้าถึงบริการสาธารณะ และข่าวสารเทคโนโลยี

จำนวนครัวเรือนที่เข้าถึงไฟฟ้า/น้ำประปา ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 พบว่า ครัวเรือนเข้าถึงไฟฟ้าและน้ำประปามีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ในขณะที่ไฟฟ้ามีการเข้าถึงเกือบจะครอบคลุมทั้งกลุ่มจังหวัด ในปี พ.ศ. 2560 คิดเป็นร้อยละ 88.35 แต่การเข้าถึงน้ำประปายังมีสัดส่วนค่อนข้างต่ำ เมื่อเทียบกับจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ในปี พ.ศ. 2560 คิดเป็นร้อยละ 15.57 และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ปรากฏตามกราฟที่ 36 และกราฟที่ 37 ข้างท้ายนี้

ที่มา : การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และสำนักงานสถิติแห่งชาติ และระบบฐานข้อมูลกระทรวงมหาดไทย http://benchmark.moi.go.th

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลกระทรวงมหาดไทย http://benchmark.moi.go.th

จากข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติ ร้อยละของประชากรที่เข้าถึงอินเตอร์เน็ตยังมีค่อนข้างน้อย แต่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปี พ.ศ. 256 คิดเป็นร้อยละ 44.5 และมีการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากปี พ.ศ. 2559 ที่ยังมีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 36 ปรากฏตามตารางที่ 102 ข้างท้ายนี้

ตารางที่ 102 : สัดส่วนประชากรที่เข้าถึงอินเตอร์เน็ต

จังหวัด	สัดส่วนประชากรที่เข้าถึงอินเตอร์เน็ต (%)		
	พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561
นครราชสีมา	43.8	50.5	52.0
ชัยภูมิ	33.2	35.8	37.1
บุรีรัมย์	31.7	36.2	43.5
สุรินทร์	35.2	40.0	45.4
กลุ่มจังหวัด ฯ	36.0	40.6	44.5
ภาคอีสาน	36.0	42.5	46.2
ประเทศ	47.5	52.9	56.8

ที่มา : การสำรวจการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ประชากรของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ที่มีโทรศัพท์มือถือ ระหว่างปี พ.ศ. 2555 – 2561 มีแนวโน้มสูงขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2561 สูงถึงร้อยละ 85.2 ปรากฏตามตารางที่ 103 ข้างท้ายนี้

ตารางที่ 103 : ร้อยละของประชากรที่มีโทรศัพท์มือถือ

จังหวัด	ร้อยละของประชากรที่มีโทรศัพท์มือถือ (%)				
	2557	2558	2559	2560	2561
นครราชสีมา	75.3	77.4	76.8	83.9	85.9
ชัยภูมิ	68.8	74.1	76.4	86.1	87.6
บุรีรัมย์	64.1	65.3	69.6	83.1	84.1
สุรินทร์	64.6	64.9	68.3	81.9	83.2
กลุ่มจังหวัด ฯ	68.2	70.4	72.8	83.7	85.2
ภาคอีสาน	70.7	74.4	76.1	86.4	88.0
ประเทศ	77.2	79.3	81.4	88.2	89.5

ที่มา : การสำรวจการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

(8) บริการชุมชน

จากข้อมูลของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน และกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2557 – 2561 กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีจำนวนองค์กรชุมชน (ต่อประชากรแสนคน) สูงกว่าระดับประเทศ โดยมีค่าเฉลี่ยเมื่อปี พ.ศ. 2561 อยู่ที่ 175 แห่งต่อประชากรแสนคน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2560 ที่มีจำนวน 141 แห่งต่อประชากรแสนคน โดยเฉพาะจังหวัดชัยภูมิและบุรีรัมย์ที่จำนวนองค์กรชุมชนเพิ่มขึ้นจากเคยลดลงไปเมื่อปี พ.ศ. 2558 ปรากฏตามตารางที่ 104 ข้างท้ายนี้

ตารางที่ 104 : จำนวนองค์กรชุมชน (ต่อประชากรแสนคน)

จังหวัด	จำนวนองค์กรชุมชน (ต่อประชากรแสนคน)				
	2557	2558	2559	2560	2561
นครราชสีมา	55	47	49	80	92
ชัยภูมิ	144	113	92	156	194
บุรีรัมย์	64	160	80	198	257
สุรินทร์	19	72	83	131	157
กลุ่มจังหวัด ฯ	71	98	76	141	175
ภาคอีสาน	90	99	90	126	142
ประเทศ	101	101	103	117	125

ที่มา : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน และกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ประมวลผลโดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช. http://social.nesdb.go.th

1.3.2 ความมั่นคง

(1) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

จากข้อมูลจากสำนักงานตำรวจภูธรจังหวัด และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กลุ่มคดีอาญาที่น่าสนใจของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีกลุ่มคดีอาญาที่น่าสนใจ ประกอบด้วย การโจรกรรมรถจักรยานยนต์ – รถยนต์ โจรกรรมโค – กระบือ โจรกรรมเครื่องมือเกษตร ปล้น – ชิงรถโดยสาร ปล้น – ชิงรถยนต์แท็กซี่ ข่มขืนและฆ่า ลักพาเรียกค่าไถ่ ฉ้อโกง ยักยอกทรัพย์ เกิดขึ้นและจับกุมได้ระหว่าง พ.ศ. 2556 – 2561 ดังนี้

- คดีที่เกิดขึ้น ระหว่างปี พ.ศ. 2556 – 2557 ลดลง แต่ในปี พ.ศ. 2558 กลับมีจำนวนเพิ่มขึ้น โดยเป็นคดียักยอกทรัพย์ถึง 929 คดี จากปีก่อนที่มีจำนวน 395 คดี รองลงมาคือคดี ฉ้อโกง และการโจรกรรมรถจักยานยนต์ อาจเป็นผลมาจากสัดส่วนหนี้สิ้นต่อรายได้ที่มากขึ้น (ข้อมูลหนี้สินต่อรายได้จากตารางที่ 53 และกราฟที่ 24) และจริยธรรมในจิตใจตกต่ำ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2559 – 2561 เริ่มลดลง เมื่อพิจารณาเป็นรายจังหวัดแล้ว พบว่าจังหวัดนครราชสีมามีจำนวนคดีที่รับแจ้งเพิ่มมากที่สุด

- คดีที่จับกุมได้ ระหว่างปี พ.ศ. 2556 – 2561 เมื่อเทียบกับการรับแจ้ง พบว่ามีการจับกุมได้มากขึ้นเฉลี่ยเกินกว่าร้อยละ 70 สามารถจับกุมได้ ปรากฏตามตารางที่ 105 และกราฟที่ 38 ข้างท้ายนี้

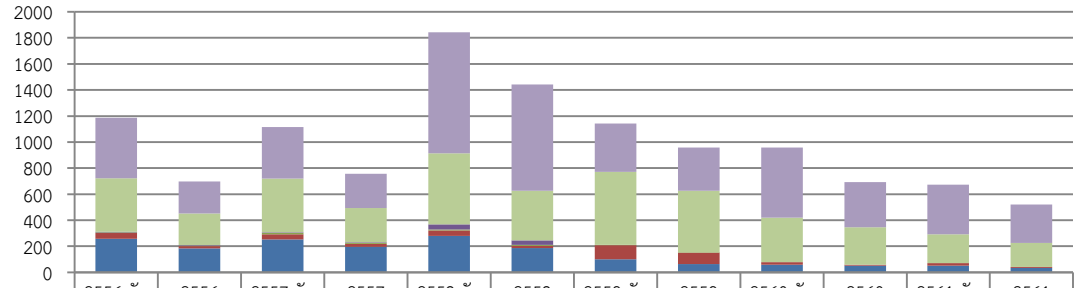
ตารางที่ 105 : สถิติการรับแจ้งและจับกุมกลุ่มคดีอาญาที่น่าสนใจ

จังหวัด	รวมคดีอาญาที่น่าสนใจ (สัดส่วนคดีต่อประชากร)											
	2556		2557		2558		2559		2560		2561	
	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม
นครราชสีมา	676	350	513	367	1,065	919	432	399	367	303	490	376
ชัยภูมิ	149	95	156	93	180	133	158	158	95	93	85	85
บุรีรัมย์	189	146	233	172	315	211	282	196	165	124	227	134

จังหวัด	รวมคดีอาญาที่น่าสนใจ (สัดส่วนคดีต่อประชากร)											
	2556		2557		2558		2559		2560		2561	
	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม
สุรินทร์	173	106	197	124	283	169	271	205	13	8	154	124
กลุ่มจังหวัด	1,187	697	1,099	756	1,843	1,432	1,143	958	640	528	956	719

ที่มา : สำนักงานตำรวจภูธรจังหวัด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

กราฟที่ 38 : สถิติการรับแจ้งและจับกุมกลุ่มคดีอาญาที่น่าสนใจ (สัดส่วนคดีต่อประชากร)

	2556 รับแจ้ง	2556 จับกุม	2557 รับแจ้ง	2557 จับกุม	2558 รับแจ้ง	2558 จับกุม	2559 รับแจ้ง	2559 จับกุม	2560 รับแจ้ง	2560 จับกุม	2561 รับแจ้ง	2561 จับกุม
ยักยอกทรัพย์	465	246	396	263	929	817	373	333	539	347	382	295
ฉ้อโกง	410	244	413	265	547	379	560	473	340	286	221	183
ลักพาเรียกค่าไถ่	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ข่มขืนและฆ่า	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ปล้น-ชิงรถยนต์แท็กซี่	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ปล้น-ชิงรถยนต์โดยสาร	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
โจรกรรมเครื่องมือเกษตร	5	3	6	3	39	36	0	0	0	0	0	0
โจรกรรมโค-กระบือ	5	4	10	9	8	6	1	1	0	0	0	0
โจรกรรมรถยนต์	44	17	38	22	40	18	108	88	21	9	19	9
โจรกรรมรถจักรยานยนต์	258	183	253	195	280	186	101	63	58	50	51	33

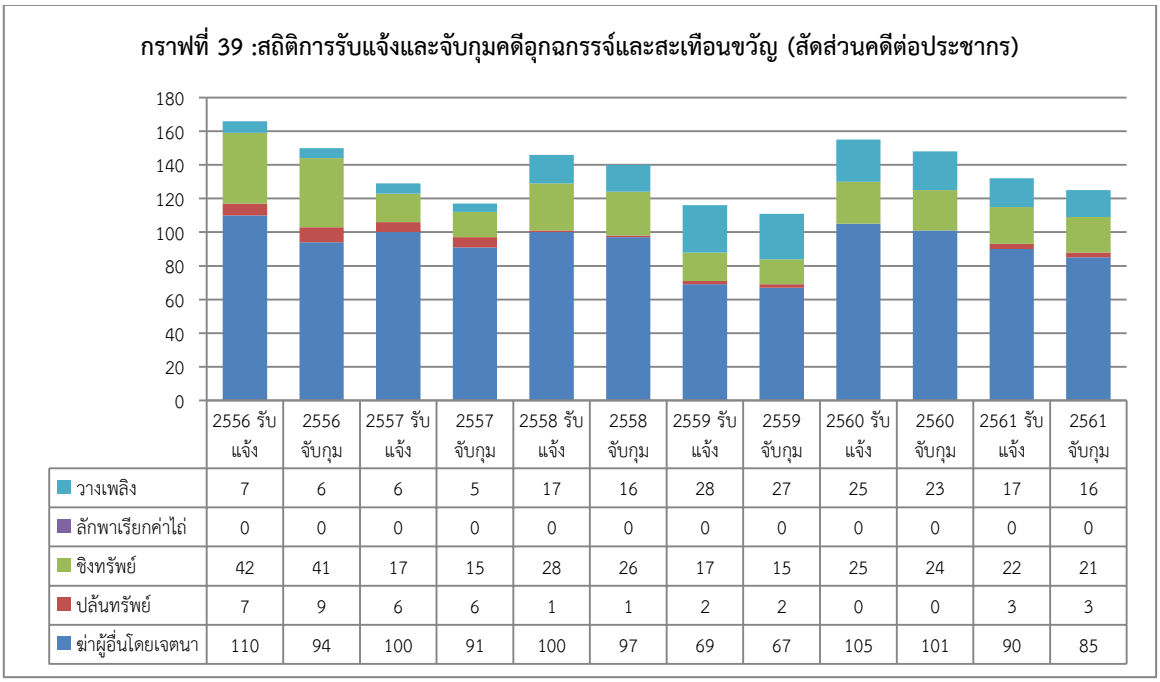
เมื่อมาพิจารณาคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ ระหว่างปี พ.ศ. 2556 – 2561 จำนวนคดีที่ได้รับแจ้งมีจำนวนมากน้อยสลับกันไปทุกปี ส่วนใหญ่เป็นคดีฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา รองลงมาเป็นคดีวางเพลิง และชิงทรัพย์ แสดงให้เห็นถึงจริยธรรม และจิตใจของคนที่ตกต่ำ ซึ่งยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาเหล่านี้ ช่วงปี 2559 คดีฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาลดลงไปมาก แต่กลับเพิ่มขึ้นมาอีกในปีถัดมา และลดลงในปี พ.ศ. 2561 เนื่องจากเป็นคดีที่สะเทือนขวัญและอยู่ในความสนใจของประชาชน เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงให้ความสำคัญและเร่งรัดในการจับกุม ดังนั้นส่วนใหญ่จะสามารถจับกุมได้เกือบทั้งหมด ปรากฏตามตารางที่ 106 และกราฟที่ 39 ข้างท้ายนี้

ตารางที่ 106 : สถิติการรับแจ้งและจับกุมกลุ่มคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ

จังหวัด	รวมคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ (สัดส่วนคดีต่อประชากร)											
	2556		2557		2558		2559		2560		2561	
	รับแจ้ง	รับแจ้ง	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม
นครราชสีมา	66	66	52	48	57	53	54	54	64	59	57	53
ชัยภูมิ	33	33	27	23	29	28	49	49	29	29	37	37
บุรีรัมย์	38	38	23	21	35	34	39	38	32	31	29	26
สุรินทร์	29	29	27	25	25	25	28	24	30	29	9	9
กลุ่มจังหวัด	166	166	129	117	146	140	116	111	155	148	132	125

ที่มา : สำนักงานตำรวจภูธรจังหวัด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

กราฟที่ 39 :สถิติการรับแจ้งและจับกุมคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ (สัดส่วนคดีต่อประชากร)

	2556 รับแจ้ง	2556 จับกุม	2557 รับแจ้ง	2557 จับกุม	2558 รับแจ้ง	2558 จับกุม	2559 รับแจ้ง	2559 จับกุม	2560 รับแจ้ง	2560 จับกุม	2561 รับแจ้ง	2561 จับกุม
วางเพลิง	7	6	6	5	17	16	28	27	25	23	17	16
ลักพาเรียกค่าไถ่	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ชิงทรัพย์	42	41	17	15	28	26	17	15	25	24	22	21
ปล้นทรัพย์	7	9	6	6	1	1	2	2	0	0	3	3
ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา	110	94	100	91	100	97	69	67	105	101	90	85

อัตราการเกิดคดีอาชญากรรมต่อประชากรแสนคน ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 พบว่าอัตราเกิดคดีอาชญากรรมมีน้อยเมื่อเทียบกับกลุ่มจังหวัดอื่น โดยกลุ่มจังหวัดเป็นลำดับที่ 2 จาก 18 กลุ่มจังหวัดเมื่อพิจารณาเป็นรายจังหวัดพบว่าจังหวัดชัยภูมิมีอัตราการเกิดอาชญากรรมน้อยที่สุด รองลงมาเป็นจังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ โดยทุกจังหวัดในกลุ่มจังหวัดมีอัตราการเกิดอาชญากรรมน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ปรากฏตามตารางที่ 107 ข้างท้ายนี้

ตารางที่ 107 : อัตราการเกิดคดีอาชญากรรมต่อประชากรแสนคน

จังหวัด	ค่าสถิติ			ค่าอันดับใน 76 จังหวัด		
	2557	2558	2559			
นครราชสีมา	52	52	45	14	9	9
ชัยภูมิ	42	44	40	4	3	5
บุรีรัมย์	47	52	45	7	9	9
สุรินทร์	45	57	46	6	14	12
ค่าเฉลี่ยของประเทศ			107			
กลุ่มจังหวัด	**48**	**52**	**44**	**2**	**2**	**2**
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	52	58	49	1	1	1

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลกระทรวงมหาดไทย http://benchmark.moi.go.th

หมายเหตุ *จำนวนคดีรับแจ้งต่อประชากรแสนคน (ลดลง) * ตัวชี้วัดอ่านค่าแบบผกผัน
1) สถิติจำนวนคดีรับแจ้ง 3 กลุ่มคดีอาญาสำคัญ จากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
รวบรวมโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ (http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries13.html)
2) สถิติจำนวนประชากรของจังหวัด (ข้อมูล ณ ปลายปี) จากสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง รวบรวมโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ
ข้อจำกัดของตัวชี้วัด : จน.ประชากรเป็นข้อมูลจากฐานทะเบียนราษฎร์ แต่สภาพความเป็นจริงบางพื้นที่มีประชากรแฝงอยู่ในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ทำให้การคำนวณคดีจากประชากรแสนคนอาจมีการคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงบ้างเนื่องจากในสภาวะปัจจุบันยังไม่ทราบจน.ประชากรแฝงที่แท้จริง

(2) ปัญหายาเสพติด

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเกิดขึ้นเช่นเดียวกับกลุ่มจังหวัดอื่นๆ ของประเทศไทย โดยในปี พ.ศ.2561 มีการจับกุมคดีเกี่ยวกับยาเสพติด จำนวนทั้งสิ้น 22,776 คดี เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2560 ที่มีการจับกุม 12,750 คดี ซึ่งเพิ่มขึ้นทุกจังหวัดในกลุ่มจังหวัด โดยจังหวัดที่มีสถิติการจับกุมได้มากที่สุดในปี พ.ศ.2561 คือ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 8,615 คดี รองลงไป คือ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดชัยภูมิ ตามลำดับ ซึ่งสะท้อนให้เห็นในภาพรวมของกลุ่มจังหวัด ฯ ว่า ปัญหายาเสพติดยังคงมีอยู่ในสังคมไทย เมื่อพิจารณาข้อมูลระหว่าง ปี พ.ศ. 2555 – 2561 สถิติการจับกุมของกลุ่มจังหวัดแกว่งตัวขึ้นลงอยู่เสมอ แม้จะมีการรณรงค์ การเข้มงวดกวดขันเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ไม่ได้ทำให้คดียาเสพติดลดน้อยลงไปได้ ซึ่งเป็นผลมาจากมีผู้ซื้ออยู่ ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ 108 ข้างท้ายนี้

ตารางที่ 108 : แสดงสถิติการจับกุมคดียาเสพติด

จังหวัด	**สถิติการจับกุมคดียาเสพติด**						
	2555	**2556**	**2557**	**2558**	**2559**	**2560**	**2561**
นครราชสีมา	6,276	10,046	2,329	10,136	10,291	4,955	8,615
ชัยภูมิ	2,293	3,282	6,561	3,168	2,302	3,156	5,540

จังหวัด	สถิติการจับกุมคดียาเสพติด						
	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
บุรีรัมย์	2,162	4,690	3,078	3,828	3,208	2,434	4,217
สุรินทร์	1,640	1,991	2,198	1,968	1,827	2,205	4,404
กลุ่มจังหวัด	12,371	20,009	14,166	19,100	17,629	12,750	22,776
ประเทศ	213,648	245,555	203,302	149,805	169,448	264,935	332,360

ที่มา : จากหนังสือผลการปราบปรามยาเสพติดทั่วประเทศ สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.) และสำนักงานสถิติแห่งชาติ
ข้อมูล ปี 60 – 61 จากตำรวจภูธรภาค 3

ข้อมูลสถิติยาเสพติดที่จับกุมได้ แบ่งตามประเภทใหญ่ๆ 6 ประเภท ระหว่างปี พ.ศ. 2555 – 2561 จับกุมได้มากที่สุดคือยาบ้า รองลงมาคือกัญชา สาระเหย และยาไอซ์ ตามลำดับ ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ 110 ข้างท้ายนี้

ตารางที่ 110 : แสดงสถิติการประเภทยาเสพติดที่จับกุม

ประเภทของยาเสพติดที่จับกุม	พ.ศ. 2555	พ.ศ. 2556	พ.ศ. 2557	พ.ศ. 2558	พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561
ยาบ้า	16,274	19,640	14,317	17,918	15,973	11,411	11,904
กัญชา	399	600	726	910	974	697	690
เฮโรอีน	0	0	1	2	3	1	0
ยาไอซ์	282	221	241	228	203	482	800
สารระเหย	404	465	428	417	355	48	37
อื่นๆ	45	37	55	138	120	111	112
รวม	**17,404**	**20,963**	**15,768**	**19,613**	**17,628**	**12,750**	**13,543**

ที่มา : ตำรวจภูธรภาค 3 และรายงานผลการดำเนินงานของสำนักงาน ปปส. และข้อมูล ปี 60 - 61 จากตำรวจภูธรภาค 3

(3) ปัญหาอุบัติภัยบนท้องถนน

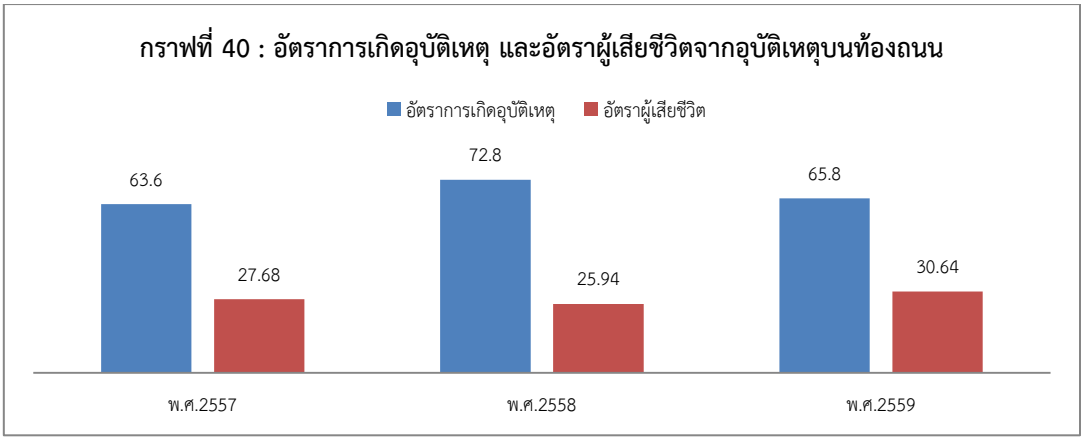
จากข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2557 – 2559 อัตราการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน (ต่อประชากรแสนคน) เทียบกับอัตราผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุบนท้องถนน (ต่อประชากรแสนคน) แสดงให้เห็นว่าผู้เสียชีวิตมีจำนวนมากเกือบเท่ากับครึ่งหนึ่งของจำนวนอุบัติเหตุ และในปี พ.ศ. 2559 มีผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2558 โดยเฉพาะจังหวัดนครราชสีมา ที่มีจำนวนอุบัติเหตุบนท้องถนน (ต่อประชากรแสนคน) ในปี พ.ศ. 2559 ถึงเกือบ 90 ครั้ง มากกว่า มากกว่าค่าเฉลี่ยของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีจำนวนประมาณ 30 ครั้ง เนื่องจากจังหวัดนครราชสีมามีเส้นทางที่เชื่อมต่อไปยังจังหวัดต่างๆ ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และจำนวนผู้เสียชีวิตก็สูงขึ้นตามจำนวนอุบัติเหตุ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคีเครือข่ายได้ร่วมมือ และแก้ไขปัญหาตามแนวทางของสากล ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ 111 ข้างท้ายนี้

ตารางที่ 111 : อัตราการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนและอัตราผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุบนท้องถนน (ต่อประชากรแสนคน)

จังหวัด	2557		2558		2559	
	การเกิดอุบัติเหตุ (ครั้ง)	ผู้เสียชีวิต (ราย)	การเกิดอุบัติเหตุ (ครั้ง)	ผู้เสียชีวิต (ราย)	การเกิดอุบัติเหตุ (ครั้ง)	ผู้เสียชีวิต (ราย)
นครราชสีมา	143.70	34.68	133.80	35.52	89.80	38.64
ชัยภูมิ	28.70	20.59	30.70	17.07	31.10	24.09
บุรีรัมย์	58.10	28.61	83.00	23.47	70.70	28.84
สุรินทร์	23.90	26.84	43.60	27.70	71.40	30.98
กลุ่มจังหวัด ฯ	63.60	27.68	72.80	25.94	65.80	30.64
ภาคอีสาน	34.80	24.88	41.60	24.19	44.40	29.57

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลกระทรวงมหาดไทย http://benchmark.moi.go.th

กราฟที่ 40 : อัตราการเกิดอุบัติเหตุ และอัตราผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุบนท้องถนน

++++++++++